

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav románských studií / Francouzská filologie

Bakalářská práce

Vít Kekula

Slovesné konstrukce typu chanter faux

French verbal constructions of the type chanter faux

Praha 2014

Vedoucí práce: PhDr. Jaroslav Štichauer

Poděkování:

Rád bych zde poděkoval především PhDr. Jaroslavu Štichauerovi, Ph.D. za jeho čas, cenné rady a připomínky k řešené problematice, kterými přispěl k vypracování této práce, dále všem respondentům, kteří se zúčastnili mého výzkumu a v neposlední řadě také M. Clément Kamouly – Le Cran za jeho podnětné konzultace při vypracovávání dotazníků.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a že jsem řádně citoval všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného či stejného titulu.

V Praze 2014

.....

Vít Kekula

Abstrakt

Pravidelným způsobem tvorby příslovčí ve francouzštině je připojení přípony *-ment* zpravidla k ženskému rodu přídavného jména, od něhož je příslovce odvozeno. Francouzština však vedle tohoto způsobu k vyjádření příslovečného určení užívá i mnoho jiných, méně či více komplexních, prostředků. K jednomu z nich, který je v současné francouzštině mnohými označován za stále rozšířenější, patří nahrazení příslovce přídavným jménem, respektive užití slovesné konstrukce typu V+Adj. Cíl naší práce bude spočívat v syntaktické analýze tohoto tradičního, dynamického a značně produktivního jazykového jevu, jehož povaha nám vedle teoretického studia umožňuje využívat i rozličných metod výzkumu, mezi které řadíme především testování prostřednictvím anonymních dotazníků a korpusovou analýzu. V rámci naší analýzy se zaměříme především na neohebné tvary, vyskytující se v pozici za slovesem a přejímající funkci příslovčí. Závěrem naší práce by mělo být v první řadě zjištění, zda lze ve výskytu těchto tvarů vysledovat určité zákonitosti, na základě nichž by je bylo možné určitým způsobem klasifikovat, tedy v souladu s jednou ze tří výchozích hypotéz je zařadit mezi přídavná jména, příslovce, či naopak „definovat“ do značné míry svébytnou kategorii.

Abstract

The regular method of forming adverbs in French is by adding the suffix *-ment* mostly to the feminine form of the adjective from which the specific adverb is formed. Apart from this this way of expressing adverbial French does use however a wide variety of different more or less complex tools. One of those tools, which is considered by many to become increasingly common in contemporary French is replacing the adverb in question by an adjective and thus forming a verb construction of the type V+Adj. The main goal of our work will consist in a syntactic analysis of this traditional, dynamic and significantly productive language phenomenon of which nature allow us to make use of various methods of research including surveys and corpus analysis. In our work will focus primarily on adjectives as a specific component of the constructions V+Adj placed after the verb and assuming the role of an adverb. As a conclusion to our analysis we should be particularly able to tell whether the occurrence of these terms does

indicate certain rules allowing us either to classify them as adjectives or adverbs, either to “define” a group of its own.

Obsah

- 0. **Úvod** 5

- 1. **Metodika**
 - 1.1. Syntaktická analýza a její prostředky
 - 1.1.1. Komutace/Substituce
 - 1.1.2. Vkládání prvků
 - 1.1.3. Přemísťování
 - 1.2. Testování a korpusová analýza

- 2. **Testovací korpus**

- 3. **Přídavná jména**
 - 3.1. Ohebnost
 - 3.2. Funkce a pozice přídavného jména
 - 3.2.1. Nominální syntagma
 - 3.2.2. Slovesné syntagma
 - 3.3. Dělení přídavného jména
 - 3.3.1. Hodnotící přídavná jména
 - 3.3.2. Vztahová přídavná jména
 - 3.4. Stupňování přídavných jmen
 - 3.5. Modifikátory přídavných jmen
 - 3.6. Koordinace přídavných jmen

- 4. **Výzkum**
 - 4.1. Klasifikační kritérium (Ustálenost)

- 4.2. Komutace přídavných jmen s pravidelně tvořenými příslovci
 - 4.2.1. Slovesné konstrukce typu V+Adj
 - 4.2.2. Slovesné konstrukce typu V+Adv
 - 4.2.3. Vyhodnocení
- 4.3. Komutace přídavných jmen s předložkovým spojením typu Prép+N(Adj+Suff)
 - 4.3.1. Vyhodnocení
- 4.4. Koordinace
 - 4.4.1. Metodika
 - 4.4.2. Symetrická koordinace, inverze
 - 4.4.3. Asymetrická koordinace, inverze
- 4.5. Vkládání příslovců míry do slovesných konstrukcí typu V+Adj
- 4.6. Stupňování přídavných jmen vyskytujících se v pozici za slovesem
- 4.7. Existence a četnost výskytu antonymních výrazů stejné povahy
- 4.8. Připojování předmětu přímého u konstrukcí s transitivními slovesy
- 4.9. Antepozice přídavných jmen vyskytujících se v pozici za slovesem (tzv. francouzský přívlastek)

5. Závěr

0. Úvod

Pravidelným způsobem tvorby příslovčí ve francouzštině je připojení přípony *-ment* zpravidla k ženskému rodu přídavného jména, od něhož je příslovce odvozeno¹. Tato přípona je v současné francouzštině považována za jedinou živou a skutečně produktivní příponu svého druhu a slouží v naprosté většině případů k tvorbě příslovců způsobu,

rapide/rapidement – rychlý(á)/rychle

bref/brièvement – stručný/stručně,

fin/finement – jemný/jemně

Vzhledem k tomu, že ne všechna přídavná jména však mohou sloužit jako základ takového odvozování,

*creux/*creusement* – dutý/*dutě,

*bon/*bonnement* – dobrý/*dobře,

*adulte/*adulthood* – dospělý(á)/*dospěle,

a k tomu, že příslovce tvořená prostřednictvím přípony jsou relativně dlouhá², francouzština užívá k vyjádření příslovečného určení i mnoho jiných, méně či více komplexních, prostředků. K jednomu z nich, který je v současné francouzštině mnohými označován za stále rozšířenější, patří nahrazení příslovce přídavným jménem. Výsledkem je tak užití slovesné konstrukce typu V+Adj,

Apprendre à écouter sa voix est la première chose à faire pour ne pas chanter faux.

Naučit se naslouchat svému hlasu je první věc, kterou je potřeba učinit, abychom nezpívali falešně.

1. Metodika

1.1 Syntaktická analýza a její prostředky

¹ HEINDRICH J., RADINA O. a TLÁSKAL J. (2001), *Francouzská mluvnice*, str. 451

² Tamtéž str. 453

Syntaktická analýza využívá rozličných postupů, které jí umožňují rozčleňovat jednotky vytvářející větu či syntagma a ty pak dále analyzovat.³ Jedná se o postupy, které lze označit za svou povahou heuristické, tedy takové, které spočívají v do značné míry zkusmém a intuitivním testování, jehož cílem je odhalit nikoli na první pohled zjevné zákonitosti určitého vztahu. V tomto smyslu se jedná o metody, které nejsou výlučně syntaktické, ale naopak nalézají široké uplatnění nejen v ostatních jazykovědných disciplínách jako jsou fonologie či morfologie, ale i v oblastech, které jsou zkoumání lidského jazyka relativně vzdálené.

1.1.1 Komutace/substituce

Komutace či také substituce je operací, která umožňuje nahradit jeden prvek jiným prvkem⁴ a ve výsledku tak ověřit pevnost jejich syntaktického vztahu,

Mon fils lit une bande dessinée.

Jean lit une bande dessinée.

Mon fils dessine.

Skutečnost, že jednotky *mon fils* a *Jean* mohou být odděleny od *lit une bande dessinée* tak potvrzuje komutaci mezi jednotkami *lit une bande dessinée* a *dessine*. Komutace tímto způsobem také umožňuje odhalit skupiny tzv. ekvivalentů, tedy kategorie prvků, které, byť po formální stránce zcela odlišné, mohou v rámci syntagmatu či věty plnit zcela totožnou funkci,

Je viendrai demain.

après le repas.

quand j'aurai fini.

Přestože prvky *demain* (příslovce), *après le repas* (předložkové spojení) a *quand j'aurai fini* (vedlejší věta přísllovečná) jsou po formální stránce odlišné, nic to nemění na skutečnosti, že v rámci věty plní totožnou funkci, respektive, že jsou součástí stejné skupiny ekvivalentů.

³ GARDES-TAMINE, Joëlle (2006). *La Grammaire*, str. 13

⁴ Tamtéž

Rovněž vypuštění určitého prvku z věty či syntagmatu lze ve skutečnosti chápat jako specifický druh komutace/substituce, jak je patrné z následujícího testu,

Jean tient à son travail pour de multiples raisons.

Janovi záleží na jeho práci z vícero důvodů.

Syntagmata *à son travail* a *pour des multiples raisons*, přestože jsou obě předložkovými spojeními, nezaujmají stejné postavení ve vztahu ke slovesu, jelikož pouze druhé z nich může být vypuštěno, aniž by tím celá věta změnila význam,

Jean tient à son travail.

* *Jean tient pour de multiples raisons.*

* *Jean tient.*

1.1.2 Vkládání prvků

V rámci této operace se pokoušíme vkládat nové prvky do již existující věty či syntagmatu⁵, což opět umožňuje měřit jejich vnitřní koherenci, jako v případě

Il tient à son travail.

Il tient vraiment à son travail.

* *Il tient à vraiment son travail.*

* *Il tient à son vraiment travail.*

Výsledkem tohoto testu je, že syntagma *à son travail* tvoří koherentní celek odlišný od slovesa.

1.1.3 Přemíst'ování

Tento test spočívá v přemístění jednotky v rámci věty či syntagmatu.⁶ Vypustitelný komplement *pour de multiples raisons* tak může být přemístěn,

Pour de multiples raisons, Jean tient à son travail.

⁵ GARDES-TAMINE, Joëlle (2006). *La Grammaire*, str. 14

⁶ Tamtéž

zatímco nevyпустitelný komplement *à son travail* přemístit nelze,

* *À son travail, Jean tient pour de multiples raisons.*

Pro shrnutí připomeňme, že komutace, vkládání prvků či jejich přemísťování jsou operacemi, které nám v první řadě umožňují ověřovat koherenci vztahu mezi dvěma či vícero prvky a jejich (ne)závislost na ostatních jednotkách spoluvytvářejících syntagma či větu. Mimo to nám také umožňují posuzovat jejich funkční ekvivalenci s jinými prvky, které byť se v konkrétním případě nevyskytují, náležejí do stejné ekvivalentní skupiny.

1.2 Testování a korpusová analýza

Povaha naší práce spočívající v syntaktické analýze tradičního a relativně dynamického jazykového jevu, jakým jsou slovesné konstrukce typu V+Adj, nám vedle teoretického studia v nemalém rozsahu umožňuje využívat i různých metod výzkumu. Mezi ně řadíme v první řadě testování prostřednictvím anonymních dotazníků a korpusovou analýzu. Hlavní výhodou jazykovědných dotazníků je jejich formální i obsahová flexibilita, která nám umožňuje se vždy s velkou mírou přesnosti zaměřit pouze na konkrétní projev či stránku jazykového jevu, který je aktuálně předmětem našeho zájmu. Jejich nevýhodou mohou být naopak nároky kladené na respondenty, kteří musejí být v každém případě při nejmenším rodilými mluvčími příslušného jazyka a v důsledku toho omezený okruh respondentů. Limitujícím faktorem tak může být i nutnost dosažení určitého počtu odpovědí, který je nezbytným předpokladem pro minimální výpovědní hodnotu takto vedeného výzkumu. Tyto nevýhody jsou nicméně i příležitostí k využití ostatních prostředků, z nichž na první místo řadíme korpusovou analýzu. Ta nám, na rozdíl od dotazníků, prostřednictvím rozsáhlé databáze textů literární i publicistické povahy a za pomoci precizních vyhledávacích nástrojů umožňuje v první řadě přesnou historickou analýzu určitého jevu.

K účelům naší práce poslouží analýza jazykových korpusů Frantext a do jisté míry i publicistické databáze Europresse. Zásadním zdrojem poznatků pak dále bude samotné testování na rodilých mluvčích francouzského jazyka prostřednictvím dotazníků⁷, které budou rozšiřovány v tiskové a

⁷ Vzory dotazníků jsou součástí přílohy

především pak v elektronické podobě⁸. Dotazníky budou svou povahou zcela anonymní, přičemž vzhledem k omezenému rozsahu našeho výzkumu a abychom předešli jevu tzv. « hyperkorektnosti », rozhodli jsme se, že naše respondenty nebudeme profilovat prostřednictvím sociolingvistických kritérií, jako jsou vzdělání či původ. Jedinou podmínkou jejich účasti v našem výzkumu tak bude předpoklad, že francouzština je jejich mateřským jazykem.

Frantext je korpusem výhradně francouzských literárních a odborných textů. Přestože obsahuje texty datované od 13. do 20. století, jejich převážná část pochází z 19. a zejména 20. století. Frantext je rozsáhlým korpusem obsahujícím aktuálně zhruba 4500 textů a jeho výhodou jsou sofistikované možnosti vyhledávání. Našemu účelu poslouží zejména možnost zkoumat výskyt konstrukcí typu V+Adj, tedy vyhledávat všechny tvary příslušného slovesa ve spojení s přídavným jménem v pozici za slovesem. Frantext neobsahuje publicistické texty, které jsou nicméně, byť s jistými funkčními omezeními, přístupné prostřednictvím publicistické databáze Europresse.

Europresse je mezinárodní časopisovou a novinovou databází, která zprostředkovává přístup k více než 1500 titulů, z nichž asi 200 je ve francouzském jazyce (*Le Monde, Libération, La Croix, Télérama, Le Figaro* a jiné). Vzhledem k tomu, že výskyt slovesných konstrukcí typu V+Adj je dynamickým jevem s produktivním potenciálem, je pro naši práci tato relativně recentní, ale zato vyčerpávající databáze publicistických textů za posledních téměř 25 let zdrojem cenných informací. Nevýhoda databáze spočívá v tom, že s ohledem na svůj účel neumožňuje sofistikovanější způsoby vyhledávání a zejména není schopná časovat slovesa. Z toho důvodu ji využijeme pouze v úvodu naší práce jako doplňkový zdroj při vymezení našeho testovacího korpusu (viz dále).

2. Testovací korpus

Pro účely našeho výzkumu jsme vytvořili testovací korpus obsahující celkem 123 slovesných konstrukcí typu V+Adj, které budou později předmětem našeho testování. Konstrukce jsou seřazeny nikoliv podle četnosti výskytu, ale dle abecedního pořadí přídavných jmen. Čísla v závorkách uvádějí četnost výskytu (Frantext/Europresse),

⁸ K vytvoření elektronické verze dotazníku jsme využili zdarma přístupný software eSurv (<http://esurv.org/>)

*jeter **bas** (306/17) – zahodit, odhodit,
pošlapat*

*mettre **bas** (430/20) – vrhnout mladé (u
zvířat)*

*parler **bas** (772/5) – mluvit potichu*

*voler **bas** (45/8) – létat nízko*

*porter **beau** (74/9) – mít elegantní vzhled
(zejména u starších osob)*

*voter **blanc** (6/80) – volit v neprospěch
kandidáta/ů (specifický způsob vyjádření
politického přesvědčení spočívající v
odevzdání “blanketního” volebního lístku,
není možné zaměňovat s odevzdáním
neplatného lístku, respektive s volební
abstencí)*

*sentir **bon** (683/33) - vonět*

*tenir **bon** (1034/108) – setrvat (na svém), být
neoblomný/neústupný*

*parler **breif** (18) – mluvit stručně*

*causer **calme** (0) – klidně si povídat
(hovorové)*

*servir **chaud** (32/51) – servírovat teplé/za
tepla*

*acheter **cher** (30/28) – draze kupovat*

*coûter **cher** (741) – stát hodně peněz*

*payer **cher** (453/119) – draze platit*

*valoir **cher** (28/17) – mít velkou cenu*

*vendre **cher** (110/10) – draze*

prodát/prodávat

*parler **chrétien** (3) – mluvit srozumitelně*

*parler **clair** (42/64) – mluvit jasně, zřetelně*

*voir **clair** (1188/138) – vidět jasně*

*parler **compliqué** (1/1) – mluvit složitě*

*(s')arreter **court** (250/217) – náhle (se)
zastavit*

*couper **court** (753) – zkrátit, utnout*

*demeurer **court** (54) – krátce zůstat, se
zdržovat se*

*rester **court** (78/1) – krátce pobývat*

*rire **court** (2) – krátce se smát/zasmát*

*(s') habiller **court** (1/2) – krátce se oblékat*

*tailler **court** (14/9) – zastříhnout, ořezat*

*trancher **court** (12) – ukončit (bezodkladně)*

*sonner **creux** (72/87) – zvonit/znít dutě*

*parler **cru** (3/10) – mluvit otevřeně, bez
okolků*

*compter **double** (28/6) – počítat dvakrát*

*payer **double** (26/15) – platit dvakrát*

*filer **doux*** (123/67) – *podvolit se, poslechnout, také jako „sekat dobrotu/latinu“*

*aller **droit*** (1270/2) – *jít přímo (k cíli)*

marcher droit (565/58) – *kráčet zpříma*

pousser droit (31) – *růst rovně, vzhůru*

regarder droit (351/20) – *dívat se přímo (do očí)*

(se) tenir droit (203/2) – *držet (se) zpříma*

*pousser **dru*** (26/4) – *růst hustě, zhusta*

taper dru (6) – *rychle bušit (bez přestávky)*

tomber dru (34/34) – *hustě padat*

*cogner **dur*** (21/31) – *rychle tlouci*

croire dur (88/41) – *pevně věřit*

souffler dur (10/1) – *těžce oddychovat*

taper dur (51/20) – *rychle klepat*

travailler dur (106/148) – *tvrdě pracovat*

*chanter **faux*** (72/61) – *zpívat falešně*

jouer faux (24/11) – *hrát falešně*

sonner faux (147/50) – *znít/zvonit falešně*

*batailler **ferme*** (3/278) – *neústupně, houževnatě bojovat*

boire ferme (22) – *pít hodně alkoholu*

croire ferme (18) – *pevně věřit*

discuter ferme (29) – *zarytě diskutovat/debatovat*

s'ennuyer ferme (29) – *silně se nudit*

tenir ferme (396) – *neustupovat*

*ciseler **fin*** (1) – *jemně opracovávat*

écrire fin (3) – *jemně (tence) psát*

hacher fin (3) – *sekat natenko*

*parler **fort*** (562) – *mluvit silným hlasem*

rire fort (89) – *smát se silným hlasem*

sentir fort (445) – *zapáchat*

taper fort (25) – *silně klepat*

*servir **frais*** (1) – *servírovat čerstvé*

*parler **franc*** (89) – *mluvit upřímně*

*ouvrir **grand*** (36) – *do/zeširoka otevřít*

voir grand (103) – *mít velké plány*

*parler **gras*** (11) – *mluvit vulgárně, sprostě*

rire gras (23) – *smát se hrubým hlasem*

tousser gras (1) – *odkašlávat*

*écrire **gros*** (5) – *psát tlustě (tučným písmem)*

gagner gros (36) – *vyhrát hodně (peněz)*

jouer gros (84) – *hrát velkou hru*

miser gros (4) – *sázet hodně (peněz)*

perdre gros (4) – *prohrát hodně (peněz)*

rapporter gros (32) – *hodně vynášet*

risquer gros (51) – *hodně riskovat*

chanter haut (13) – *zpívat vysokým hlasem*

mettre haut (10) – *postavit, dát vysoko (laťku)*

penser haut (4) – *myslet vzletně (bez omezení, případně bez ostychu)*

parler haut (412) – *mluvit nahlas*

pousser haut (5) – *růst vysoko*

placer haut (21) – *umístit, položit, klást vysoko*

sauter haut (7) – *skočit/skákat vysoko*

voler haut (32) – *letět/létat vysoko*

brûler jaune (3) – *hořet žlutým plamenem*

rire jaune (72) – *nuceně se smát/zasmát*

chanter juste (51) – *zpívat čistě*

deviner juste (142) – *uhodnout správně, přesně*

hacher menu (65) – *sekat najemno*

parler net (97) – *mluvit jasně, zřetelně*

se casser net (51) – *uštípnout se, ulomit se*

trancher net (53) – *utnout*

peser juste (3) – *vážít přesně, poctivě*

raisonner juste (73) – *uvažovat správně*

répondre juste (25) – *odpovědět/odpovídat správně, přesně*

sonner juste (27) – *zvonit čistě*

viser juste (52) – *mířit přesně*

voir juste (267) – *mít pravdu*

chausser large (1) – *nosit velké boty*

ouvrir large (8) – *do/zeširoka otevřít*

prévoir large (1) – *mít špatný odhad (předvídat s příliš velkou rezervou)*

ratisser large (8) – *brát bez skrupulí/bez ohledu, brát vše (pejorativní)*

voir large (30) = *voir grand*

voyager léger (6) – *cestovat nalahko*

peser lourd (146) – *mít silný dopad*

sentir mauvais (214) – *zapáchat*

tuer net (50) - usmrtit

voir noir (28) – vidět černě

faire pareil (136) – dělat (něco) stejně

aimer pareil (2) – mít stejně rád

s'habiller pareil (14) – stejně (se) oblékat

penser pareil (7) – uvažovat stejně

parler pointu (6) – mluvit ostře

creuser profond (4) – kopat hluboko (hloubit), lámat si hlavu (hloubat)

descendre profond (1) – sestoupit/sestupovat hluboko

couper ras (73) – ostříhat nakrátko

tondre ras (25) = *couper ras*

tourner rond (33) – točit/otočit se dokola

flamber rouge (5) – hořet rudým plamenem

se facher rouge (9) – rozhněvat se do ruda

boire sec (271) – pít hodně alkoholu

craquer sec (2) – suše praskat

conduire serein (0) – klidně řídit

3. Přídavná jména

3.1 Ohebnost

Přídavné jméno je ohebným slovním druhem variabilním v rodě a v čísle, které přejímá od přídavného jména, ke kterému se vztahuje.⁹ Za jeden z nejcharakterističtějších rysů odlišujících přídavná jména od ostatních slovních druhů lze považovat právě jejich variabilitu v rodě a čísle.

3.2 Funkce a pozice přídavného jména

Přídavné jméno může v syntaktické rovině vystupovat ve dvou funkcích a to buď jako fakultativní konstituant syntagmatu nominálního či jako konstituant syntagmatu slovesného¹⁰.

3.2.1 Nominální syntagma

Nominální syntagma je celek vystavěný okolo podstatného jména (N), které může být rozvíjeno dalšími komplementy, jako jsou determinanty (Det) či přídavná jména (Adj)¹¹. Přídavná jména představují po tzv. determinantech v pořadí hned druhou kategorii rozvíjející podstatné jméno. Jsou s determinanty kompatibilní, nicméně jejich funkcí není aktualizace či kvantifikace referenta, ale charakteristika, tedy vyjádření určité vlastnosti podstatného jména, ke kterému se vztahují. Další rozdíl spočívá v tom, že zatímco determinanty musejí v naprosté většině případů doprovázet podstatné jméno tak, aby mohlo plnit funkci podmětu, přídavná jména jsou konstituentem fakultativním,

deux (Det) + *chats* (N) + *noirs* (Adj) *dvě černé kočky*

Determinant *deux* se v tomto případě vztahuje k celku, tedy k oběma kočkám zároveň a nikoliv jednotlivě ke každé z nich, zatímco přídavné jméno charakterizuje každou z těchto koček zvlášť. Tato syntaktická opozice mezi determinanty a přídavným jménem se projevuje v jejich pozici ve vztahu k jádru nominálního syntagmatu, tedy k podstatnému jménu. Zatímco první z nich se vyskytují vždy před podstatnými jmény, druhé z nich, přídavná jména, umísťujeme ve většině případů za podstatná jména, respektive od podstatných jmen napravo. Ve francouzštině v

⁹ M. Grevisse, A. Goose (1993). *Le Bon Usage*, str. 820, § 526

¹⁰ LAGANE, René, DUBOIS, Jean (1989), *La nouvelle grammaire du français*, str. 104

¹¹ GARDES-TAMINE, Joëlle (2006). *La Grammaire*, str. 131

důsledku toho stojí přídavné jméno za podstatným jménem častěji, než je tomu například v češtině¹² a je tomu tak zvláště tehdy, vyjadřuje-li nějakou objektivně danou vlastnost,

*table **ronde**, le drapeau **tricolore**, la littérature **française***

Za podstatná jména se také zpravidla kladou delší, víceslabičná přídavná jména a to často ta, která jsou původem slovesná přičestí přítomná či minulé,

*un travail **attrayant**, une journée **fatigante**, un projet **accepté***

Vyjímkou z tohoto pravidla mohou být pouze některá přídavná jména ze skupiny tzv. hodnotících přídavných jmen (viz dále), která, přestože se mohou vyskytovat v obou pozicích, častěji stojí před podstatným jménem.¹³ Typicky se jedná o velmi často užívaná přídavná jména vyjadřující značně subjektivní, nepřesnou míru přisuzované vlastnosti, která jsou zároveň většinou krátká (tedy jedno či nanejvýše dvouslabičná),

*un **petit** restaurant, un **grand** jardin, un **gros** ballon, un **court** moment, un **long** hiver*

dále o přídavná jména citově zbarvená,

*une **bruyante** campagne, un **éclatant** succès, un **énorme** avantage, une **immense** erreur*

přídavná jména označující vlastnost u konkrétního podstatného jména předpokládanou (tedy mající funkci tzv. obvyklého přívlastku)

***chers** collègues, **chers** téléspectateurs, notre **distingué** collaborateur, une **faible** femme*

a přídavná jména užitá v přeneseném významu či obrazně,

*dans nos **vertes** années x des prairies **vertes**, une **fine** pointe x une pointe **fine**, la **sale** guerre x des gants **sales***

Postavení přídavného jména ve větě přitom není lhostejné, ale může mít často vliv i na jeho význam. Obecně přitom platí, že zatímco v pozici před podstatným jménem má přídavné jméno svůj původní význam,

¹² HEINDRICH J., RADINA O. a TLÁSKAL J. (2001), *Francouzská mluvnice*, str. 80

¹³ Garde Tamine str. 133

*un chateau **ancien**, un homme **brave**, un succès **certain**, un tableau **cher**, l'année **dernière** etc.*

před podstatným jménem má význam přenesený,

*l'**ancien** directeur, un **brave** homme, une **certaine** danseuse, mes **chers** amis, la **dernière** année etc.*

3.2.2. Verbální syntagma

Přídavné jméno může být i součástí verbálního syntagmatu¹⁴,

Le (Det) + chat (N) + est (V) + noir (Adj)

3.3. Dělení přídavného jména

Budeme-li se držet tradiční klasifikace, přídavná jména dělíme na základe syntaktických a sémantických kritérií do dvou hlavních kategorií.

3.3.1 Hodnotící přídavná jména

Do první a zároveň nejpočetnější skupiny spadají tzv. přídavná jména hodnotící, která vyjadřují určitou vnitřní vlastnost, jakou může být typicky barva nebo forma,

*une robe **rouge**, une robe **horrible**, une robe **large***

jedním z hlavních definičních znaků této skupiny přídavných jmen je tak určitá « charakteristika », která spočívá v označení konkrétní vlastnosti náležející podstatnému jménu, ke kterému se přídavné jméno vztahuje. Grevisse a Goose uvádějí, že „*hodnotící přídavná jména vyjadřují stav či vlastnost bytostí či věci označených podstatným jménem, ke kterému se vztahují*“¹⁵, zatímco dle autorů *La Grammaire Larousse du français contemporain* platí, že „*hodnotící přídavné jméno označuje vlastnost, která náleží nějaké podstatě; charakterizuje podstatné jméno*“. Tato skupina přídavných jmen je tou nejrozšířenější a v syntaktické rovině nepodléhá žádným omezením. V důsledku toho mohou hodnotící přídavná jména plnit funkci jak přívlastku,

¹⁴ LAGANE, René, DUBOIS, Jean (1989), *La nouvelle grammaire du français*, str. 104

¹⁵ M. Grevisse, A. Goose (1993). *Le Bon Usage*, str. 820, § 526

*le chat **rapide**, le chapeau **blanc**, la chambre **large***

tak jmenné části přísudku,

*le chat est **rapide**, le chapeau est **blanc**, la chambre est **large***

přístavku,

*le chat, tout **rapide**, a disparu dans l'ombre*

S ohledem na jejich sémantický obsah spočívající ve vyjádření vyšší či nižší míry určité vlastnosti je možné tato přídavná jména také stupňovat,

*le chat **plus** rapide, le chapeau **plus** blanc, la chambre **plus** large*

či nominalizovat (ne však vždy),

*la **rapidité** du chat*

*ce jouer est bon - * la **bonneté** du joueur*

a v neposlední řadě je možné od nich prostřednictvím derivace příponou *-ment* tvořit příslovce způsobu,

*le chat a disparu **rapidement** dans l'ombre*

Některá přídavná jména nejsou způsobilá vytvářet příslovce formou derivace.¹⁶ Tato přídavná jména lze rozdělit do tří skupin,

přídavná jména nevyskytující se v ženském rodě,

fat, preux, cabot, capot

neohebná přídavná jména vyskytující se naopak výhradně v ženském rodě, respektive taková přídavná jména, která mají pro oba rody pouze jeden tvar,

cucule, snob, gnangnan

přídavná jména složená,

¹⁶ MOLINIER, Ch. (1992), *Sur la productivité adverbiale des adjectifs*, str. 69-70

aigre-doux, clairvoyant, grandiloquent

Nominální syntagma, v němž plní přídavné jméno roli přívlastku, je též někdy možné nahradit slovesným syntagmatem obsahujícím příslovce způsobu odvozené od hodnotícího přídavného jména. Toto příslovce se rovná předložkovému spojení vytvořenému za pomoci obratu *d'une manière* a příslušného přídavného jména,

Le train démarre d'une manière douce.

Le train démarre doucement.

3.3.2 Vztahová přídavná jména

Druhou skupinou přídavných jmen jsou tzv. přídavná jména vztahová, která nevyjadřují (nepopisují) vnitřní vlastnost, ale vlastnost odvozenou od podstatného jména. Jak vyplývá již z jejich názvu, tato přídavná jména nevyjadřují « ani tak určitou vlastnost, jako nějaký vztah¹⁷ ». Klasifikace přídavných jmen nebyla a není ve vztahu k této skupině přídavných jmen zcela jednotná, a zatímco podstatná část autorů řadí přídavná jména vztahová spolu do jedné skupiny s přídavnými jmény hodnotícími, jiní je, například po vzoru Grevice a Goose¹⁸, řadí do kategorie determinantů. Žádná z těchto klasifikací však nic nemění na tom, že syntaktické funkce obou těchto druhů přídavných jmen se, jak si ještě ukážeme, liší. Vztahové přídavné jméno se vždy vztahuje k určitému podstatnému jménu a v tomto ohledu není, na rozdíl od hodnotícího přídavného jména, nikdy zcela nezávislé. Co se týče pozice, přídavná jména vztahová se mohou vyskytovat výlučně před podstatným jménem,

un bâtiment municipal

**un municipal bâtiment*

un composé chimique

**un chimique composé*

une élection présidentielle

**une présidentielle élection*

a obecně bývají charakterizovány také tím, že mohou být nahrazeny předložkovým spojením,

¹⁷ Chevalier et alii, 1964

¹⁸ M. Grevisse, A. Goose (1993), *Le Bon Usage*, str. 820, § 526

*un bâtiment **municipal** = un bâtiment **de la municipalité***

Tato skupina přídavných jmen podléhá na rozdíl od hodnotících přídavných jmen určitým omezením. V syntaktické rovině mohou tato přídavná jména plnit výhradně funkci přívlastku,

*un bâtiment **municipal**, un composé **chimique**, une élection **présidentielle***

a nikoli funkci jmenné části přísudku,

* *Ce bâtiment est **municipal**.*

* *Ce composé est **chimique**.*

* *Cette élection est **présidentielle**.*

či přístavku,

* ***municipal**, ce bâtiment est bien traité*

* ***chimique**, ce composé est analysable*

* ***présidentielle**, cette élection est fortement suivie*

dále nemohou být stupňována,

* *un bâtiment **plus municipal***

* *un composé **plus chimique***

* *une élection **plus présidentielle***

nemohou být nominalizována,

* ***la municipalité** du bâtiment*

* ***la chimicité** du composé*

* ***la présidentialité** de l'élection*

a konečně nejsou vhodná ani ke tvorbě příslovců,

* ***municipalement**, * **chimiquement**, * **présidentiellement***

	rapide	Chimique
kategorie	hodnotící přídavné jméno	vztahové přídavné jméno
význam	samostatná vlastnost (nevztahuje se k podstatnému jménu <i>la vitesse</i>)	odkazuje na podstatné jméno (vztahuje se k podstatnému jménu <i>la chimie</i>)
syntax	přívlastek + jmenná část přísudku + přístavek	přívlastek
stupňování	✓	x
nominalizace	✓	x
příslovce	✓	x (??)

3.4 Stupňování přídavného jména

Přídavné jméno může vyjadřovat celkem dva stupně. Absolutní stupeň vyjadřují ta přídavná jména, která kvalifikují sama o sobě, tedy bez srovnání s jiným podstatným či přídavným jménem, zatímco relativní stupeň vyjadřují přídavná jména, která srovnávají s významem jiného podstatného nebo přídavného jména. Rozlišujeme dva absolutní stupně přídavných jmen, prvním a základním stupněm je pozitiv

une belle fleur

druhým absolutním stupněm je superlativ, uvádějící vysoký stupeň či značnou míru základní vlastnosti a je vyjadřován často prostřednictvím příslovců *très, fort, bien, absolument, énormément, extrêmement, infiniment, tout à fait, complètement* atp.,

Elles sont très belles !

pomocí předpon extra-, super-, sur-, ultra- atp.

un mécanisme superfin

či pomocí přípony –issime

un bijout d'une beauté rarissime

Některá přídavná jména nelze z různých důvodů stupňovat, patří mezi ně jednak přídavná jména, která mohou mít ze své povahy pouze kladný či záporný význam,

Les tombeaux égyptiens sont typiquement carrés.

Egyptské hrobky jsou zpravidla čtvercového tvaru.

vs.

** Les tombeaux égyptiens sont typiquement moins/aussi/plus carré que...*

dále přídavná jména, která již sama o sobě vyjadřují srovnání,

Il est préférable de préparer le fils aîné à l'arrivée de son petit frère.

Je vhodné připravit staršího syna na příchod bratříčka.

3.5 Modifikátory přídavných jmen

Při vymezování kategorie přídavných jmen hraje významnou roli též velmi různorodý systém modifikátorů, které jim mohou předcházet.¹⁹ Zatímco například slovesa jsou charakterizována především povahou svých komplementů, přídavná jména jsou v první řadě pozoruhodná svou schopností vázat na sebe rozličné druhy příslovečných určení. Jejich škála je velmi široká, nicméně nejčastěji se vyskytující jsou tzv. « intenzifikátory » (*très, assez, peu*), jejichž funkce spočívá ve zdůraznění či naopak ve zmírnění vlastnosti, které je přídavné jméno nositelem. Vedle těchto dále existuje nepřeborné množství příslovců, které, byť přímo nevyjadřují míru či intenzitu, mohou velmi různorodými způsoby doplňovat či modifikovat význam přídavného jména (*autrefois, souvent* etc.) a které lze s tzv. intenzifikátory kombinovat (*autrefois assez précieux, souvent peu précieux, pourtant très précieux* etc.). Zejména lze zmínit příslovce pravidelně tvořené příponou *-ment*, jejichž prvotní funkcí je modifikovat význam sloves, ale které se mohou vyskytovat a vyskytují i s přídavnými jmény (*aimablement courtois, tendrement distant, agessivement bavard* etc.). Škála výrazů umožňujících výrazné modifikace přídavného jména je tak značně široká. Lze se nicméně shodnout na tom, že mezi tři nejčastěji se vyskytující intenzifikátory patří výše zmiňované příslovce *très, peu* a *assez* vyjadřující vyšší, průměrný či nedostatečný stupeň vlastnosti, které je přídavné jméno nositelem,

*Pierre est **très** gentil.*

*Pierre est **assez** gentil.*

*Pierre est **peu** gentil.*

Není přitom od věci na tomto místě připomenout, že ne všechna tato příslovce je možné užívat zcela analogicky²⁰, tedy zatímco výrazy *assez* či *très* mohou předcházet jakémukoliv hodnotícímu přídavnému jménu bez ohledu na to, zda je toto nositelem pozitivní či negativní vlastnosti,

*Pierre est **très** gentil.*

*Pierre est **très** impatient.*

*Pierre est **assez** gentil.*

*Pierre est **assez** impatient.*

příslovce *peu* lze užívat pouze před přídavnými jmény označujícími vlastnosti považované za pozitivní a naopak užití tohoto příslovce s přídavným jménem označujícím vlastnost negativní působí buď přinejmenším neobvyklým dojmem,

***peu** beau*

?? ***peu** laid*

***peu** gentil*

?? ***peu** méchant*

či se může jednat o litotes,

*Cette chaise n'est pas **peu** désagréable.*

*Pierre n'est pas **peu** avare.*

Zcela jednotné pak není ani užití příslovce *assez*, které plní ve spojení s přídavnými jmény dvojí roli. Zaprvé může, stejně jako tak činí ve spojení se slovesy či přídavnými jmény, označovat dostatečný stupeň vlastnosti, jejímž je přídavné jméno nositelem,

*Tu as **assez** dormi.*

¹⁹ NOAILLY, Michéle (1999). *L'adjectif en français*, str. 77

²⁰ Tamtéž, str. 56

Tu as assez de robes.

Tu es assez aimable.

za druhé může být užito absolutně, tedy označovat « průměrný » stupeň vlastnosti, jak je tomu mimo jiné v případě spojení s přídavnými jmény pravděpodobně nejčastěji (v těchto případech lze také říci, že se významově blíží derivací pravidelně tvořenému příslovci *relative-ment*),

Tu es assez/relativement gentil.

Jinými slovy užití příslovce *assez* lze z pohledu mluvčího shrnout také tak, že v prvním případě (vyjádření dostatečnosti) vkládá mluvčí do své výpovědi subjektivní prvek v podobě určité vlastní normy, zatímco v druhém a více objektivním případě (vyjádření průměrnosti), spíše přijímá normu obecně uznávanou. V prvním případě existuje určitý práh, respektive míra vlastnosti, jejíž dosažení je nezbytným předpokladem pro úspěch v určité činnosti atp.,

Lise est assez mignonne pour tenir le rôle.

Lisa je dost roztomilá na to, aby se zhostila té role.

zatímco v druhém případě se tato míra nevyskytuje a míra vlastnosti je tak pouze relativní,

Lise est assez mignonne.

Lisa je docela roztomilá.

Vedle výše zmíněných intenzifikátorů se často setkáme i s rozličnými výrazy vyjadřujícími přibližnost ve vztahu k určité vlastnosti.²¹ Tyto jsou orientovány buď pozitivně, jako je tomu v případech rozšířeného *presque* a méně rozšířených *quasi* či *plus ou moins*,

Il est presque chauve.

Il est quasi chauve.

Il est plus ou moins chauve.

či negativně, jako je tomu v případě *pas si Adj que ça*,

²¹ NOAILLY, Michèle (1999). *L'adjectif en français*, str. 59

Il n'est pas si chauve que ça.

Ani tyto výrazy však nelze pojit se všemi přídavnými jmény a například pro *presque* či *quasi* je charakteristické, že se často pojí s přídavnými jmény označujícími vlastnosti, které jsou výsledkem dlouhodobějších procesů,

un homme presque chauve

?? *un homme presque gai*

a v důsledku toho s přídavnými jmény označujícími krajní hodnoty, k nimž se lze často pouze přiblížit, aniž bychom jich zcela dosáhli (nejzazší míru vlastnosti, které není dosaženo, pak v takových případech představuje samotné přídavné jméno),

J'étais presque seul.

Složené příslovce *plus ou moins* může naopak modifikovat veškerá přídavná jména, snad s výjimkou těch, která sama ze své povahy vylučují přibližnost a naopak vyjadřují výlučně krajní hodnoty,

?? *un livre plus ou moins parfait*

Toto příslovečné spojení tedy vyjadřuje určitou variabilitu míry připisované vlastnosti, která se mění v závislosti na vnějších faktorech a s ohledem na svou neurčitost je ve skutečnosti často užíváno k vyjádření míry, která je chápána spíše jako průměrná,

Pierre est plus ou moins fiévreux.

Spojení *pas si Adj que ça* slouží taktéž k vyjádření průměrnosti, nicméně od *presque*, *quasi* či *plus ou moins* se odlišuje svou negativní orientací, která je výsledkem záporného příslovce *pas* uvozujícího toto spojení,

Pierre n'est pas si actif que ça.

Od přechozích výrazů se pak odlišuje *plutôt*, které vyjadřuje, byť někdy pouze implicitně, srovnání.

3.6 Koordinace přídavných jmen

Přídavná jména se mohou mezi sebou po vzoru ostatních slovních druhů koordinovat.²² K tomu může docházet zaprvé, byť s určitými omezeními, mezi přídavnými jmény navzájem (symetrická koordinace) či vzácněji mezi přídavnými jmény a konstituenty odlišné povahy (asymetrická koordinace). Co se týká koordinace mezi přídavnými jmény navzájem, řídí se pravidly běžně se uplatňujícími při koordinaci ostatních slovních druhů, jinak řečeno za předpokladu, že naší snahou je dosáhnout po významové stránce přirozeného či logického spojení bez prvků ironie či záměrného kontrastu, koordinovat lze pouze výrazy, které jsou po sémantické stránce více či méně kompatibilní. Porušení tohoto pravidla, tedy koordinace dvou či více výrazů postrádajících obsahovou koherenci, respektive určitého společného jmenovatele sice nemá za následek agramatikalitu, ale vede přinejmenším k obtížné interpretaci či dokonce nepřijatelnosti výsledného spojení²³,

?? *une ville récente et pluvieuse*

Je to mimo jiné právě tato sémantická in/kompatibilita, která znemožňuje vzájemnou koordinaci přídavných jmen hodnotících a přídavných jmen vztahových.²⁴ Přídavná jména vztahová lze běžně koordinovat mezi sebou navzájem a to za stejných podmínek, za jakých je tomu u přídavných jmen hodnotících,

un produit chimique et médicale

ale v okamžiku, kdy se pokusíme o jejich koordinaci s přídavnými jmény hodnotícími, dojdeme k závěru, že obě tyto skupiny jsou po stránce sémantického obsahu příliš odlišné, respektive nekompatibilní a to v některých případech do takové míry, že výsledné spojení se stává nepřijatelné,

* *l'hélicoptère présidentiel et rapide*

Tento závěr nijak neovlivníme, ani pokud se přídavné jméno vztahové pokusíme nahradit complement du substantif s předložkou de,

²² NOAILLY, Michéle (1999). *L'adjectif en français*, str. 73

²³ Tamtéž, str. 74

²⁴ NOAILLY, Michéle (1999), *L'adjectif en français*, str. 74

**un livre de linguistique et épais*

Jedinou situací, ve které se tak koordinace přídavného jména hodnotícího a vztahového stává v omezeném rozsahu přípustnou je taková, kdy jedním z koordinovaných prvků je vedle přídavného jména vztahového i přídavné jméno připoustějící dvojí výklad, respektive přídavné jméno hodnotící, které může mít s ohledem na kontext i význam vztahový. V případě takových přídavných jmen, kterých je pouze značně omezený počet, má pak adresát tendenci vnímat druhé přídavné jméno rovněž jako vztahové,

les vanités littéraires et spectaculaires de New York

Přídavná jména je nicméně možné koordinovat i s konstituenty odlišné povahy a to zejména s předložkovými spojeními, která charakterizují podstatná jména,

une âme pure et sans tâche

či s vedlejšími větami vztahnými,

une âme pure et qui ignore le péché

v případech této tzv. asymetrické koordinace vždy platí, že přídavné jméno se nachází na prvním místě.

Koordinální spojky

Povaha koordinčních spojek, které mohou pojít dvě přídavná jména či přídavné jméno a jiný jemu podřízený konstituent není ničím výjimečná. Mezi dvěma přídavnými jmény se tak můžeme setkat se spojkami *et*, *ou*, *ni*, ale i *mais* či *donc*, popřípadě *car*, nikdy však *or*, které slouží jako spojka výhradně mezi větami,

4. Výzkum

Za účelem naší klasifikace bude s v souladu s tím, co bylo uvedeno v úvodu naší práce věnovanému metodice, nezbytné vypracovat pokud možno co nejvíce vyčerpávající sérii především syntaktických testů, které nám pomohou určit vlastnosti neohebných tvarů ve slovesných konstrukcích typu V+Adj a ty pak případně porovnat s formálně či funkčně příbuznými kategoriemi.

4.1 Klasifikační kritérium (Ustálenost)

Základním kritériem klasifikace a zároveň výchozím bodem naší analýzy je otázka, zda či do jaké míry jsou obě složky vytvářející slovesné konstrukce typu V+Adj na sobě navzájem nezávislé, respektive jak volný či koherentní je vztah, který mezi nimi panuje.²⁵ Některé případy slovesných konstrukcí skládajících se ze slovesa a přídavného jména užitého ve funkci příslovce se totiž považují za výrazy více či méně ustálené, které se vyznačují v první řadě tím, že obě složky ztrácejí svou autonomii ve prospěch syntagmatu jako celku. To platí především pro vývojově starší a v korpusových analýzách hojně zastoupená spojení typu *tenir bon*, *boire sec*, *mettre bas* či *filer doux*,

*Il faut **tenir bon** face au courant.*

*Il vaut mieux **filer doux** devant les colères de son père.*

*Notre chat a **mis bas** quatre petits.*

*Dès la perte de son emploi il recommença à **boire sec**.*

z nichž některé se vyznačují vnitřní semantickou rigiditou, tedy jejich význam je pevně ustálen a nelze jej logicky odvozovat od významu jednotlivých složek,

*Notre chat a **mis bas** quatre petits.*

Naše kočka vrhla čtyři koťata.

Z povahy naší práce, která se slovesné konstrukce typu V+Adj snaží pojímat a zkoumat jako v první řadě dynamická a produktivní spojení, vyplývá, že obdobná spojení jsou sice součástí naší klasifikace, nicméně nejsou v centru našeho zájmu.

Jak jsme již také naznačili v úvodní části naší práce, ustálenost spojení, respektive volnost vztahu mezi slovesem a neohebným tvarem v konstrukcích typu V+Adj, lze zkoumat celou řadou především syntaktických testů. Pro účely naší práce jsme zvolili následujících 8 z nich

1. komutaci, respektive záměnu neohebných tvarů s příslovci pravidelně odvozovanými prostřednictvím přípony *-ment*,

²⁵ ŠTICHAUER, J. (2001), *Parler vrai, voyager léger : un essai de description syntaxique*, str. 89

*Nous nous sommes servis des phares de ma voiture pour y voir **clair**.*

Použili jsme reflektory mého automobilu, abychom viděli jasně.

v.

*Nous nous sommes servis des phares de ma voiture pour y voir **clairement**.*

2. dále komutaci s předložkovými spojeními typu N(Adj+Suff),

*Sur le Côte d'Azur le soleil cogne **dur**.*

Na Azurovém pobřeží svítí slunce silně.

v.

*Sur le Côte d'Azur le soleil cogne **avec dureté**.*

3. koordinaci přídavných jmen mezi sebou navzájem (a jejich inverzi),

*Jean chantait **fort et faux/faux et fort** sans l'entendre.*

Jan zpíval silně a falešně, aniž by si to uvědomoval.

4. vkládání příslovců míry,

*Nous devons nous servir de la logique pour apprendre à raisonner **très juste**.*

Musíme používat logiku, abychom se naučili uvažovat velmi/zcela správně.

5. u konstrukcí s transitivními slovesy připojování předmětu přímého,

*La Cour se gardera toujours de **trancher net cette dispute**.*

Soud se nikdy neodvází tento spor jasně rozsoudit.

6. stupňování přídavných jmen vyskytujících se v pozici za slovesem,

*Grâce au nouvelles machines les moissonneurs récoltent **plus facile**.*

Díky novým strojům sklízí zemědělci snadněji.

7. existenci a četnost výskytu antonymních výrazů stejné povahy,

parler bas x parler haut etc.

8. antepozici přídavných jmen vyskytujících se v pozici za slovesem (tzv. francouzský přívlastek).

Dur, le soleil cogne sur la Côte d'Azur.

C'est dur que le soleil cogne sur la Côte d'Azur.

4.2 Komutace přídavných jmen s pravidelně tvořenými příslovci (Adj+ment)

Předmětem našeho prvního testu bude tedy konkurence mezi přídavnými jmény v pozici za slovesem a prostřednictvím přípony *-ment* pravidelně tvořenými příslovci. Vzhledem k tomu, že slovesné konstrukce typu V+Adj jsou předmětem naší práce a jako takové do značné míry i jejím výchozím bodem, věnujme jim proto první část našeho testu.

4.2.1 Slovesné konstrukce typu V+Adj

Jelikož předmětem testování by neměly být ty konstrukce, které lze považovat, zejména vzhledem k výsledkům korpusových analýz a klasifikacím gramatik, za ustálená spojení, stanovili jsme sérii sedmnácti ne zcela ustálených konstrukcí typu V+Adj a testovali jsme jejich přijatelnost na vzorku 52 rodilých mluvčích francouzského jazyka. Činili jsme tak prostřednictvím zcela jednoduchých dotazníků (viz příloha), v rámci nichž se respondenti vyjadřovali výhradně k přijatelnosti jednotlivých konstrukcí, respektive volili « ano » pro konstrukce, které považovali za gramaticky i stylisticky přijatelné či « ne » pro konstrukce, které považovali za z určitého důvodu nepřijatelné. Výsledky testování jsme rozdělili do celkem šesti pásem (absolutní, velmi vysoký, vysoký, středně vysoký, nízký a nulový výskyt) v závislosti na procentuálním podílu respondentů, kteří se ve vztahu ke konkrétní konstrukci vyjádřili pozitivně, tedy považovali ji za přijatelnou.

Za konstrukce s absolutním výskytem jsme tak označili pouze ty konstrukce, které byly všemi dotazovanými bez výjimky označeny za přijatelné, tedy procentuální podíl kladných odpovědí činil ve vztahu k celkovému počtu respondentů 100 %. Takový výskyt vykazaly dvě z testovaných konstrukcí,

*Sur la Côte d'Azur le soleil **cogne dur**.*

100 %

*Na azurovém pobřeží **svítí slunce silně**.*

*Les belles paroles risque de **sonner faux**.* 100 %

Krásna slova mohou znít falešně.

Za konstrukce s velmi vysokým výskytem jsme dále označili ty konstrukce, které za přijatelné označilo méně než 100 %, ale alespoň 75 % (včetně) všech dotazovaných,

*L'équipe italienne a dû **batailler ferme** pour remporter son titre.* 85 %

Italský tým musel houževnatě bojovat, aby získal titul.

*En matière de la primauté la Cour se gardera toujours de **trancher net**.* 85 %

V otázce přednosti soud záměrně nikdy jasně nerozhodne.

*Le stress peut **peser lourd** sur la santé mentale de l'adolescent.* 80 %

Stres může těžce dopadat na duševní zdraví dospívajícího.

Za konstrukce s vysokým výskytem jsme označili ty konstrukce, v jejichž prospěch se vyslovilo méně než 75 %, ale alespoň 50 % respondentů,

*Nous devons nous servir de la logique pour apprendre à **raisonner juste**.* 70 %

Musíme používat logiku, abychom se naučili uvažovat správně.

*Nous devons **parler haut** à la place de ceux qui n'osent pas le faire.* 65 %

Musíme mluvit nahlas místo těch, kteří se tak neodvážjí.

*Pour maîtriser l'impact de notre activité sur l'environnement il faut consommer moins et **produire propre**.* 60 %

Abychom zvládali dopady naší činnosti na životní prostředí, je třeba méně spotřebovávat a čistě vyrábět.

*Grâce à sa souplesse la plume d'oiseau permet d'**écrire fin**.* 50%

Díky své měkkosti umožňuje ptačí brko psát jemně.

Za konstrukce se středně vysokým výskytem jsme označili takové konstrukce, jež za přijatelné považovalo méně než 50 %, ale alespoň 25 % rodilých mluvčích,

*Sans protection appropriée vous risquer de **taper fort** la piste.* 25 %

Bez odpovídající ochrany riskujete tvrdý pád na stezku.

*La psychanalyse nous mène à **creuser profond** dans notre mémoire.* 25%

Psychoanalýza nás nutí hledat hluboko v naší paměti.

Za konstrukce s nízkým výskytem pak ty, které za přijatelné označilo méně než 25 % respondentů, ale zároveň alespoň některý z nich,

***Investir intelligent** une fois permet d'en profiter pendant des années.* 20 %

Chytrá investice umožňuje vydělávat po celá léta.

*Même les grands écrivains peuvent être menés à **écrire simple**.* 15 %

I velcí spisovatelé mohou psát jednoduše.

*La boîte de vitesse automatique permet à certains conducteurs de **conduire serein**.* 10 %

Automatická převodovka umožňuje některým řidičům plynulou jízdu.

*Grâce aux nouvelles machines les moissonneurs **récoltent facile**.* 5 %

Díky novým strojům sklízí zemědělci snadno.

Za konstrukce s nulovým výskytem jsme konečně označili pouze ty konstrukce, které nebyly za přijatelné označeny ani jediným z respondentů, tedy podíl kladných odpovědí činil ve vztahu k celkovému počtu dotazovaných 0 %. Takový výskyt vykazaly pouze dvě z testovaných konstrukcí,

*Les délégués ministériels des états membres se sont réunis pour **parler bref** de l'étendue des mesures à adopter.* 0 %

Vládní zmocněnci se sešli, aby stručně probrali rozsah přijímaných opatření.

*Les filles se sont séparées du groupe et elles ont commencé à **causer calme** dans le coin.* 0 %

Dívky se oddělily od skupiny a začaly se tiše bavit v rohu.

Výsledky testu mimo jiné prokazují jeho odpodstatněnost, jelikož ukazují, že některé konstrukce, které nelze v teoretické rovině zcela vyloučit, mohou být v praxi z různých důvodů považovány za přijatelné pouze menšinově či vůbec.

4.2.2 Slovesné konstrukce typu V+Adv

Nyní tedy přistupme k druhé části testu a samotné podstatě naší analýzy; provedně komutaci, tedy záměnu přídavného jména za pravidelně tvořené příslovce,

*Sur la Côte d'Azur le soleil **cogne dur** ⇔ **durement**.*

a ověřme si prostřednictvím obdobného testu četnost výskytu nově vzniklé konstrukce V+Adv(Adj+ment).

Ještě předtím, než se ale pustíme do samotného testování, je třeba zmínit, že v rámci naší klasifikace jsme vymezili i dvě skupiny přídavných jmen, která se z rozdílných důvodů do konkurenčního postavení vůči pravidelně tvořených příslovcům a priori dostat nemohou a proto je účelné uvést je hned v úvodu.

První z těchto skupin tvoří tzv. adverbialně neproduktivní přídavná jména, které se sice v konstrukcích V+Adj vyskytují, nicméně připojením koncovky *-ment* od nich příslovce tvořit nelze a proto zde ani žádná konkurence nevzniká. Podobných přídavných jmen existuje více, než by se mohlo na první pohled zdát a ve skutečnosti jsou jednou z hlavních příčin toho, proč se přídavná jména v pozici za slovesem k vyjádření příslovečného určení vůbec užívají. Vedle prosté tendence ke zkracování může být totiž jejich výskyt vysvětlen i tím, že v nikoli zanedbatelném počtu případů nelze od příslušného přídavného jména příslovce prostřednictvím přípony *-ment* vůbec vytvořit a vedle mnohem komplexnějších způsobů vyjádření příslovečného určení, jakými jsou například předložková spojení či vedlejší věty, se užití základního tvaru přídavného jména ve funkci příslovce jeví jako relativně intuitivní a pohodlné řešení,

*Les belles paroles riquent de **sonner creux** v. ***creusement**.*

Krásná slova mohou znít prázdňě.

U druhé z těchto skupin přídavných jmen vyskytujících se v pozici za slovesem ke konkurenci s pravidelně tvořenými příslovci také nedochází, nicméně ze zcela odlišných důvodů, které nejsou formální, ale výhradně sémantické povahy. Jedná se o situace, ve kterých příslovce od přídavných jmen sice pravidelným způsobem tvořit lze, ale jejich význam se zásadním způsobem liší,

*Il nous fallait **parler bas** dans le chambre du malade pour ne pas le réveiller.*

V pokoji nemocného jsme museli mluvit potichu, abychom ho nevzbudili.

v.

*Il était connu que l'une de ses stratégies consistait à **parler bassement** de ses adversaires.*

Vědělo se, že jednou z jeho strategií bylo pomlouvát/mluvit nízce (podle) o svých soupeřích.

*Veillez suivre ces quelques conseils indispensables pour **voyager léger**.*

Pro cestování nalehko, raďte následovat pár těchto nezbytných rad.

v.

*Son âme d'un aventurier lui menait souvent à **voyager légèrement**, sans passeport ni billet.*

Jeho dobrodružná povaha ho často nutila cestovat lehkomyšlně, bez pasu i bez lístku.

etc.

Nejpočetnější skupinou však zůstávají ta přídavná jména, která je ve větší či menší míře možné pravidelně odvozovanými příslovci nahrazovat a to tak, aniž by přitom docházelo k jiným, než čistě stylistickým obměnám.²⁶ Abychom otestovali míru, tedy četnost, s jakou jsou vůči sobě oba tvary v takových případech konkurenční a ve výsledku tedy volnost/koherenci vztahu mezi jednotlivými složkami slovesných konstrukcí typu V+Adj, provedli jsme testování prostřednictvím našeho dotazníku. Ve výsledku jsme jeho prostřednictvím zjišťovali, zda či v

²⁶ ŠTICHAUER, J. (2001). *Parler vrai, voyager léger : un essai de description syntaxique*, str 89. .

jaké míře považují rodilí mluvčí za přijatelné, aby byla pro vyjádření totožného příslovečného určení konstrukce V+Adj « nahrazena » konstrukcí V+Adv (Adj+ment).

Jako nezbytný předpoklad tohoto testování bylo v první řadě nutné se ujistit, zda jsou obě konstrukce respondenty vnímány jako synonymní tak, abychom předešli konfrontaci dvou sémanticky odlišných konstrukcí a ve výsledku naopak porovnávali pouze dvě formy obsahově shodného příslovečného určení. Tuto synonymii jsme ověřovali prostřednictvím zvláštního dotazníku (viz příloha), avšak vzhledem k omezenému rozsahu respondentů, kteří nám byli v průběhu naší práce k dispozici, jsme v tomto případě vycházeli v první řadě z vlastních teoretických závěrů potvrzených akademickými pracovníky našeho Ústavu a doplněných o názor pouhých deseti rodilých mluvčí.

Co se týče samotného testování komutace mezi přídavnými jmény v pozici za slovesem a pravidelně tvořenými příslovci, při něm jsme již opět vycházeli z odpovědí celkem 52 respondentů a výsledky jsme opět rozdělili do 6 pásem v závislosti na procentuální « úspěšnosti » dotyčných konstrukcí. Vzhledem k tomu, že díky předchozímu testu již disponujeme údaji o frekvenci výskytu přídavných jmen, pro porovnání nám postačí je jednoduše přiložit,

Absolutní « výskyt » (100 %) v tomto testu vykazalo hned 5 konstrukcí,

V+Adv : Les délégués ministériels se sont réunis pour parler <i>brièvement</i> de l'étendu des mesures à adopter.	100 %
v.	
V+Adj : Les délégués ministériels des états membres se sont réunis pour parler <i>bref</i> de l'étendue des mesures à adopter.	0 %
Grâce aux nouvelles machines les moissonneurs <i>récoltent facilement</i>.	100 %
v.	
Grâce aux nouvelles machines les moissonneurs <i>récoltent facile</i>.	5 %
Investir <i>intelligemment</i> une fois permet d'en profiter pendant des années.	100 %

v.

Investir intelligent une fois permet d'en profiter pendant des années. 20 %

<i>La boîte de vitesse automatique permet à certains conducteurs de conduire sereinement.</i>	100 %
---	-------

v.

La boîte de vitesse automatique permet à certains conducteurs de conduire serein. 10 %

<i>Les fille se sont separées du groupe et elles ont commencé à causer calmement dans le coin.</i>	100 %
--	-------

v.

Les filles se sont separées du groupe et elles ont commencé à causer calme dans le coin. 0 %

Velmi vysoký výskyt (100-75 %) dvě konstrukce.

<i>La psychanalyse nous mène à creuser profondement dans notre mémoire.</i>	80 %
---	------

v.

La psychanalyse nous mène à creuser profond dans notre mémoire. 25 %

<i>Même les grands écrivains peuvent être mené à écrire simplement.</i>	75 %
---	------

v.

Même les grands écrivains peuvent être mené à écrire simple. 15 %

Středně vysoký výskyt (75-50 %) 5 konstrukcí.

<i>Grâce à sa souplesse la plume d'oiseau permet d'écrire finement.</i>	70 %
---	------

v.

Grâce à sa souplesse la plume d'oiseau permet d'écrire fin. 50%

<i>Le stress peut peser lourdment sur la santé mentale de l'adolescent.</i>	65 %
---	------

v.

Le stress peut peser lourd sur la santé mentale de l'adolescent. 80 %

<i>Pour maîtriser l'impact de notre activité sur l'environnement il faut consommer moins et produire proprement.</i>	60 %
--	------

v.

Pour maîtriser l'impact de notre activité sur l'environnement il faut consommer moins et produire propre. 60 %

<i>L'équipe italienne a dû batailler fermement pour remporter son titre.</i>	60 %
--	------

v.

L'équipe italienne a dû batailler ferme pour remporter son titre. 85 %

<i>Sur la Côte d'Azur le soleil cogne durement.</i>	50 %
---	------

v.

Sur la Côte d'Azur le soleil cogne dur. 100 %

Nízký výskyt (50-25 %) 4 konstrukce,

Sans protection approprié vous risquer de taper fortement la piste. 45 %

v.

Sans protection approprié vous risquer de taper fort la piste. 25 %

<i>En matière de la primauté la Cour se gardera toujours de trancher nettement.</i>	35 %
---	------

v.

En matière de la primauté la Cour se gardera toujours de trancher net. 85 %

<i>Les belles paroles risque de sonner faussement.</i>	30 %
--	------

v.

<i>Les belles paroles risque de sonner faux.</i>	100 %
--	-------

<i>Nous devons nous servir de la logique pour apprendre à raisonner justement.</i>	25 %
--	------

v.

<i>Nous devons nous servir de la logique pour apprendre à raisonner juste.</i>	70 %
--	------

Velmi nízký jediná konstrukce (25-0 %),

<i>Nous devons parler hautement à la place de ceux qui n'osent pas le faire.</i>	10 %
--	------

v.

<i>Nous devons parler haut à la place de ceux qui n'osent pas le faire.</i>	65 %
---	------

Nulový výskyt (0 %) nezaznamenala v tomto případě žádná z konstrukcí.

4.2.3 Vyhodnocení

Komparace obou těchto způsobů, kterými lze vyjádřit příslovečné určení, podepřená testováním, tedy naznačuje, že volnost vztahu mezi slovesem a přídavným jménem v konstrukcích V+Adj není nijak pravidelná, respektive binární (volný vztah vs. ustálený vztah), ale že se naopak pohybuje po relativně členité škále a může se tak případ od případu lišit. V krajních polohách se volnost tohoto vztahu projevuje buď tím, že jsou oba druhy příslovečného určení zcela zaměnitelné, tedy navzájem si konkurují a vztah má tak volnou povahu, či naopak tím, že zaměnitelné nejsou, konkurence zde tedy nevzniká a mezi jednotlivými složkami konstrukce panuje vztah ustálenosti.

Komutace přídavného jména s pravidelně tvořeným příslovcem tedy není zcela jednotným kritériem, ale vykazuje různé stupně. U některých konstrukcí (100 %) je zcela jistě přípustná (*récolter facile, investir intelligent, conduire serein*), u jiných (75-50 %) je spíše přípustná (*creuser profond, écrire simple, écrire fin, peser lourd, produire propre, batailler ferme, cogner*

dur), zatímco u zbytku (50-25 %) již méně (*taper fort, trancher net, sonner faux, raisonner juste a parler haut*).

Nutno podotknout, že z výsledků testování je nicméně na první pohled patrná zcela logicky předvídatelná převaha tradičních příslovců nad přídavnými jmény, která se projevila výrazně vyšší tolerancí ze strany respondentů. Tu lze ilustrovat například tím, že některé konstrukce sloves s přídavnými jmény, které byly posouzeny jako zcela nepřijatelné, tedy souhlas s nimi vyslovilo 0 % respondentů (*parler bref, causer calme*), byly po substituci přídavného jména pravidelným příslovcem (*parler brièvement, causer calmement*) totožnými respondenty shledány jako zcela bezproblémové, tedy vyslovilo se pro ně 100 % z nich.

Srovnáme-li přitom procentuální « výskyty » obou konstrukcí (V+Adj vs V+Adv(Adj+ment)), je patrné, že jsou na sobě zcela nezávislé, tedy neexistuje mezi nimi vztah přímé, popřípadě nepřímé úměry a vysledovat nelze ani žádnou jinou zákonitost. Přijatelnost jedné z nich tedy žádným způsobem nepodmiňuje/neovlivňuje přijatelnost té druhé.

4.3 Komutace přídavného jména s předložkovým spojením typu Prép+N(Adj+Suff)

V pořadí druhým syntaktickým testem naší klasifikace bude konkurence, respektive záměna přídavného jména ve slovesných konstrukcích typu V+Adj s předložkovým spojením typu Prép+N(Adj+Suff). Povaha a metodika testování bude v tomto případě zcela totožná s testem předchozím, tedy při jeho realizaci budeme i nadále vycházet z reakcí rodilých mluvčích francouzského jazyka, které jsme shromažďovali prostřednictvím našeho dotazníku a měřítkem ustálenosti konstrukcí V+Adj bude opět procentuální podíl respondentů, kteří se ve vztahu k sesterské konstrukci V+Prép+N(Adj+Suff) vyjádří kladně. Pro pořádek na závěr zmiňme, že i v tomto případě lze výsledky našeho testování dělit do několika skupin a to zcela po vzoru předchozího testování,

Absolutní « výskyt » (100 %) vykazaly 2 konstrukce,

<i>Grâce aux nouvelles machines les moissonneurs récoltent avec facilité.</i>	100 %
<i>Grâce aux nouvelles machines les moissonneurs récoltent facile.</i>	5 %
<i>Même les grands écrivains peuvent être mené à écrire avec simplicité.</i>	100 %

*Même les grands écrivains peuvent être mené à **écrire simple**.* 15 %

Za konstrukce s vysokým výskytem (100 - 75 %) bylo možné označit celkem 4 konstrukce.

<i>La boîte de vitesse automatique permet à certains conducteurs de conduire avec sérénité.</i>	90 %
--	------

*La boîte de vitesse automatique permet à certains conducteurs de **conduire serein**.* 10 %

<i>Grâce à sa souplesse la plume d'oiseau permet d'écrire avec finesse.</i>	85 %
--	------

*Grâce à sa souplesse la plume d'oiseau permet d'**écrire fin**.* 50%

<i>Investir avec intelligence une fois permet d'en profiter pendant des années.</i>	85 %
--	------

***Investir intelligent** une fois permet d'en profiter pendant des années.* 20 %

<i>Nous devons nous servir de la logique pour apprendre à raisonner avec justesse.</i>	80 %
---	------

*Nous devons nous servir de la logique pour apprendre à **raisonner juste**.* 70 %

Konstrukce se středně vysokým výskytem (75 – 50 %) byly pouze dvě.

<i>Les filles se sont séparées du groupe et elles ont commencé à causer avec calme dans le coin.</i>	65 %
---	------

*Les filles se sont séparées du groupe et elles ont commencé à **causer calme** dans le coin.* 0 %

<i>Les délégués ministériels des états membres se sont réunis pour parler avec brièveté de l'étendue des mesures à adopter.</i>	50 %
--	------

*Les délégués ministériels des états membres se sont réunis pour **parler bref** de l'étendue des mesures à adopter.* 0 %

Za konstrukce s nižším výskytem (50 – 25 %) jsme označili celkem 6 konstrukcí.

<i>L'équipe italienne a dû batailler avec fermeté pour remporter son titre.</i>	45 %
--	------

<i>L'équipe italienne a dû batailler ferme pour remporter son titre.</i>	85 %
<i>La psychanalyse nous mène à creuser avec profondeur dans notre mémoire.</i>	45 %
<i>La psychanalyse nous mène à creuser profond dans notre mémoire.</i>	25 %
<i>En matière de la primauté la Cour se gardera toujours de trancher avec netteté.</i>	40 %
<i>En matière de la primauté la Cour se gardera toujours de trancher net.</i>	85 %
<i>Les belles paroles risque de sonner avec fausseté.</i>	35 %
<i>Les belles paroles risque de sonner faux.</i>	100 %
<i>Sur la Côte d'Azur le soleil cogne avec dureté.</i>	25 %
<i>Sur la Côte d'Azur le soleil cogne dur.</i>	100 %
<i>Sans protection approprié vous risquer de taper avec force la piste.</i>	25 %
<i>Sans protection approprié vous risquer de taper fort la piste.</i>	25 %
<u>mezi konstrukcemi s velmi nízkým spadala (25 - 0 %) dvě konstrukce,</u>	
<i>Pour maîtriser l'impact de notre activité sur l'environnement il faut consommer moins et produire avec propreté.</i>	20 %
<i>Pour maîtriser l'impact de notre activité sur l'environnement il faut consommer moins et produire propre.</i>	60 %
<i>Nous devons parler avec hauteur à la place de ceux qui n'osent pas le faire.</i>	15 %
<i>Nous devons parler haut à la place de ceux qui n'osent pas le faire.</i>	65 %
<u>konstrukce s nulovým výskytem (0 %) byla jediná,</u>	
<i>Le stress peut peser avec lourdeur sur la santé mentale de l'adolescent.</i>	0 %
<i>Le stress peut peser lourd sur la santé mentale de l'adolescent.</i>	80 %

4.3.1 Vyhodnocení

Taktéž výsledky komutace s předložkovým spojením svědčí o komplexnosti vztahů uvnitř konstrukcí V+Adj a poukazují na jejich kolísající ustálenost.

4.4 Koordinace přídavných jmen mezi sebou navzájem a jejich inverze

V pořadí již třetím syntaktickým testem bude koordinace přídavných jmen v pozici za slovesem s prvky formálně shodné i odlišné povahy a následně pokus o jejich inverzi.

4.4.1 Metodika

V úvodu poznamenejme, že co se týče metodiky testování, v tomto a následujících případech již nebudeme, zejména s ohledem na omezený počet kvalifikovaných respondentů a na rozdíl od předchozích testů, vycházet primárně z výsledků našich dotazníků, ale hlavním zdrojem našich poznatků budou vedle teoretického studia analýzy jazykového korpusu Frantext. Výsledky těchto analýz budou v každém jednotlivém případě i nadále konzultovány s rodilými mluvčími francouzštiny/lektory Ústavu románských studií, nicméně rozsah takto získaných, byť velmi podnětných, připomínek, již nebude z početního hlediska dostatečný k sestavení nového nezávislého dotazníku. Tato metodická změna se ve výsledku nutně promítne i do koncepce nového testu a do způsobu, jakým budou vyhodnocovány jeho výsledky. Měřítkem ustálenosti vztahu mezi jednotlivými složkami konstrukcí typu V+Adj tak již ve výsledku nebude tolerance respondentů vůči substituci/komutaci přídavného jména v pozici příslovce či jeho dalším modifikacím, ale v první řadě jeho schopnost koordinace s ostatními přídavnými jmény,

*Le thé à la menthe doit être servi **chaud et sucré**.*

Mátový čaj je třeba podávat horký a sladký.

a zejména pak jeho schopnost podstupovat v takto nově zformovaných spojeních inverzi, aniž by přitom docházelo ke změně významu,

*Le thé à la menthe doit être servi **sucré et chaud**.*

Tyto schopnosti budou ověřovány jednoduchou korpusovou analýzou spočívající ve zkoumání výskytu takto modifikovaných spojení napříč kompletní databází.

Jak jsme poukázali již v úvodní části naší práce, ke koordinaci může v rámci jistých omezení sémantické povahy docházet buď mezi několika prvky stejné povahy (tzv. symetrická koordinace) či mezi vícero prvky rozdílné povahy (tzv. asymetrická koordinace). Součástí našeho testu budou obě tyto varianty, přičemž jako první se budeme zabývat koordinací mezi dvěma přídavnými jmény navzájem a jejich inverzí, abychom posléze přešli ke koordinaci mezi přídavnými jmény a pravidelně tvořenými příslovci a jejich inverzí.

4.4.2 Symetrická koordinace, inverze

Hned v úvodu tohoto testu zmiňme, že při korpusové analýze jsme se rovněž setkali se spojeními, které lze, vzhledem k četnosti výskytu a zejména ke shodnému kontextu, považovat za do jisté míry ustálená a které tak nejsou pro účely naší analýzy zcela vhodná. Příkladem lze uvést spojení

HAUT ET COURT

*Tous les châteaux des environs donneraient cinquante louis ou cent louis chacun, selon son degré d'avarice, pour que je fusse pendu **haut et court**...* /STENDHAL, *Lamiel*, 1842, p. 120

Následující spojení, jejichž výskyt se nám v rámci našeho testování podařilo prokázat, již tuto tendenci nevykazují a rozmanitost kontextu, především pak sloves, se kterými se pojí, naopak nazačuje, že se jedná o spojení relativně neustálené povahy s nezanedbatelným produktivním potenciálem.

S ohledem na výstup korpusové analýzy lze mít do značné míry za prokázané, že některá neohebná přídavná jména vyskytující se ve slovesných konstrukcích typu V+Adj v pozici za slovesem je možné koordinovat, v těchto případech prostřednictvím souřadné spojky *et*, s jinými přídavnými jmény, též neohebnými,

CALME ET TRISTE

*La journée ainsi passa **calme et triste**.* /MAURIAC François, *Le Baiser au lépreux*, 1922, p. 194

CALME ET BAS

*...et je m'efforce de ne pas l'effaroucher en parlant **calme et bas**.* /GARAT Anne-Marie, *Le Monarque égaré*, 1989, p. 110

FERME ET DRU

*...et c'est une laveuse au lavoir tapant **ferme et dru** sur la lessive. /VERLAINE Paul, *OEuvres poétiques complètes*, 1896, p. 556*

HAUT ET FORT

*La secrétaire téléphone **haut et fort** à quelqu'un qui semble avoir appartenu au service... /ERNAUX Annie, *La vie extérieure*, 2000, p. 128*

HAUT ET FIER

*...voyez-vous, le coeur m'a battu **haut et fier**. /SUE Eugène, *Les Mystères de Paris*, 1843, p. 1233*

Pouze některá z takto zformovaných spojení se však prokazatelně vyskytují i v invertované podobě, která se přitom po sémantické stránce podstatným způsobem neliší od té původní,

FRAIS ET BON = BON ET FRAIS

*Je les regardai en respirant un air qui sentait **frais et bon**. /VIGNY Alfred de, *Servitude et grandeur militaires*, 1835, p. 47*

*Elle était vachement pas mal, blonde, avec des grands cheveux et elle sentait **bon et frais**. /GARY Romain, *La Vie devant soi*, 1975, p. 96*

FORT ET BON = BON ET FORT

*ça aussi, ça sent **fort et bon**, le jambon de Parme... /CAVANNA , *Les Ritals*, 1978, p. 48*

*...des produits italiens - de la fromagerie (qui sentait **bon et fort**), un tabac-presse. /ERNAUX Annie, *La vie extérieure*, 2000, p. 23*

HAUT ET CLAIR = CLAIR ET HAUT

*...il ne sçait sur quel pied danser et confesse **haut et clair** qu'il ignore que c'est qu'amour./POISSENOT Bénigne, *L'Esté*, 1583, p. 210*

*Il faudra parler **clair et haut** pour être compris. /STENDHAL, *Lucien Leuwen : t. 3*, 1835, p. 389*

COURT ET NET = NET ET COURT

...ils voulurent, par un remède absolu, couper **court et net** à tout ce qui tendait à la mitigation sur ce dogme du *Christ-sauveur. /SAINTE-BEUVE Charles, *Port-Royal* : t. 1, 1840, p. 15

...j'écoute sonner le monde, **net et court**, comme une jarre vide. /ROMAINS Jules, *Quand le navire*, 1929, p. 492

DROIT ET FERME = FERME ET DROIT

...et tous les chemins pour y atteindre me sont bons, pourvu qu'on y puisse marcher **droit et ferme**... /HUGO Victor, *Lettres à la fiancée*, 1822, p. 101

... en appuyant les doigts contre le plat de l'outil, et le pouce par-dessus, afin de le tenir **ferme et droit**. /NOSBAN Paul, *Nouveau manuel complet de l'ébéniste, du layetier, du marqueteur, du sculpteur* : t. 2, 1857, p. 198

HAUT ET DROIT = DROIT ET HAUT

L'officier se tenait **haut et droit** devant elle, le sourcil froncé, le regard hostile. /LEROUX Gaston, *Rouletabille chez le tsar*, 1912, p. 51

...au coup d'oeil juste et prompt, qui vise toujours **droit et haut** ! /SCRIBE Eugène, *Le Verre d'eau*, 1840, p. 656

4.4.3 Asymetrická koordinace, inverze

Nyní přejdeme k druhé části naší analýzy, tedy ke koordinaci přídavných jmen v pozici za slovesem s pravidelně odvozovanými příslovci. Některá přídavná jména v pozici za slovesem s nimi prokazatelně lze koordinovat, byť ne tak často, jako je tomu s jinými přídavnými jmény,

BAS ET BRIÈVEMENT

Il ne parlait à personne, si ce n'est, par instants, **bas et brièvement**, au capitaine... /HUGO Victor, *Quatrevingt-treize*, 1874, p. 75

BAS ET DOUCEMENT

Alors la soeur l'entendit qui disait très **bas et doucement**... /HUGO Victor, *Les Misérables*, 1862 [1881], p. 200

BAS ET TRISTEMENT

*Elle lui tourne le dos et va à Thémînes. Très **bas et tristement**.* /VIGNY Alfred de, *La Maréchale d'Ancre*, 1831, p. 46

DROIT ET SIMPLEMENT

*...il n'ya pas de meilleure manière que d'aller **droit et simplement** au fait...* /DE GAULLE Charles, *OEuvres, t. 2 : Vers l'armée de métier. La France et son armée*, 1963, p. 156

Závěrem našeho testu jsme nuceni konstatovat, že žádné z těchto spojení mezi přídavným jménem a příslovcem se zároveň nevyskytlo v invertované podobě.

4.5 Vkládání příslovců míry do slovesných konstrukcí typu V+Adj

Jak jsme již uvedli v bodu X naší práce, za jedno ze specifíků přídavného jména v běžném užití lze považovat jeho schopnost být modifikováno rozmanitou škálou komplementů. Tento poznatek nám poskytuje další příležitost k ověření koherence mezi složkami slovesných konstrukcí V+Adj prostřednictvím nového syntaktického testu. Vzhledem k tomu, že mezi tři nejčastěji se vyskytující komplementy přídavných jmen patří příslovce *très*, *assez* a *peu*, náš test bude tentokrát spočívat v jejich vkládání do konstrukcí V+Adj,

Très

Jako první se zaměříme na příslovce *très*. Z výsledků korpusové analýzy je patrné, že toto příslovce má tendenci modifikovat přídavná jména vyskytující se v konstrukcích typu V+Adj relativně často a to dokonce natolik, že jsme jeho výskyt ve větší či menší míře zaznamenaly u celkem 43 konstrukcí (tedy u přibližně 35 % z celkově 123 testovaných konstrukcí). Nejčastěji tomu tak bylo u pěti následujících z nich,

coûter cher (94) : *J'aime les livres dont la reliure **coûtent très cher**.* /GONCOURT Edmond de GONCOURT Jules de, *Journal : mémoires de la vie littéraire, t. 2: 1864-1878*, 1878, p. 871

payer cher (86) : *La véritable dignité **se paye très cher**.* /BOUDARD Alphonse, *La Cerise*, 1963, p. 108

rire fort (73) : Elle **riaît très fort**, adorant le jeu, n'éprouvant plus rien de son trouble... /ZOLA Émile, *L'OEuvre*, 1886, p. 118

parler très fort (55) : N'hésitez pas à leur **parler très fort**. /GIRAUDOUX Jean, *Amphitryon* 38, 1929, p. 216

parler haut (52) : La reine **parlait très haut** et avec beaucoup de vivacité. /HUGO Victor, *Choses vues*, 1885, p. 838

V rozsahu podstatném až velmi zanedbatelném jsme se pak s příslovcem *très* setkali i v těchto konstrukcích :

vendre très cher (35), *sentir très fort* (34), *placer très haut* (31), *voir très clair* (28), *couper très court* (23), *valoir très cher* (17), *acheter très cher* (16), *voler très bas* (14), *sentir très bon* (14), *peser très lourd* (14), *voler très haut* (12), *sentir très mauvais* (11), *taper très fort* (9), *travailler très dur* (7), *marcher très droit* (7), *voir très juste* (7), *couper très ras* (6), *servir très chaud* (5), *sauter très haut* (5), *tondre très ras* (4), *ouvrir très grand* (4), *pousser très haut* (4), *boire très sec* (3), *tailler très court* (2), *chanter très haut* (2), *mettre très haut* (2), *jouer très serré* (2), *dire très vrai* (2), *chanter très faux* (1), *servir très frais* (1), *voir très grand* (1), *riquer très gros* (1), *chanter très juste* (1), *répondre très juste* (1), *hacher très menu* (1), *parler très net* (1), *creuser très profond* (1)

Assez

Jako následující jsme obdobným způsobem zkoumali výskyt příslovce *assez*. Četnost jeho výskytu byla sice již zřetelně nižší, než-li tomu bylo v předchozím případě, nicméně i tak se nám jej podařilo lokalizovat v celkem 27 ze všech testovaných konstrukcí (tedy v přibližně 20 % z nich). Nejčastěji tomu tak opět bylo v následujících pěti konstrukcích,

payer cher (55) : J'ai **payé assez cher** ma faiblesse. /HUGUENIN Jean-René, *Journal*, 1993, p. 300; Je la **paie assez cher** pour en être jaloux. /DORAT Claude-Joseph, *Les Malheurs de l'inconstance ou Lettres de la marquise de Circé et du comte de Mirbelle*, 1772, p. 17

coûter cher (51) : Le loyer nous **coûte assez cher** pour que nous ayons le droit de rester seuls. /ABOUT Edmond, *Le Roi des montagnes*, 1857, p. 113

voir assez clair (24) : *Madame, j'ai des yeux, et je vois assez clair.* /LA CHAUSSÉE Pierre Claude Nivelles de, *Le Préjugé à la mode*, 1735, p. 127

parler bas (20) : *...quoique les deux personnes voulussent parler assez bas, il lui avait semblé, dès l'abord, reconnaître une des voix.* /STENDHAL, *Le Rouge et le noir*, 1830, p. 388

acheter cher (9) : *Tu ne risques plus rien de lui maintenant : tu as acheté assez cher ses bonnes grâces.* /POURRAT Henri, *Les Vaillances, farces et aventures de Gaspard des montagnes. 4. La Tour du Levant ou quand Gaspard mit fin à l'histoire*, 1931, p. 59

Mimo ně jsme se s jeho výskytem setkali, byť již spíše okrajově, i v následujících konstrukcích,

parler assez fort (10), *vendre assez cher* (8), *raisonner assez juste* (6), *peser lourd* (6), *voler assez haut* (4), *descendre profond* (3), *sentir assez mauvais* (3), *deviner assez juste* (3), *rire assez fort* (3), *sentir assez fort* (2), *voir assez grand* (2), *chanter assez haut* (2), *marcher assez droit* (2), *valoir assez cher* (1), *filer assez doux* (1), *travailler assez dur* (1), *sonner assez faux* (1), *parler assez net* (1), *creuser assez profond* (1), *chanter assez juste* (1), *rapporter assez gros* (1), *taper assez fort* (1)

Peu

Zcela obdobným způsobem jsme konečně zkoumali i výskyt příslovce *peu*, nicméně výstup korpusové analýzy k našemu překvapení neodhalil žádnou slovesnou konstrukci typu V+Adj, která by jej obsahovala.

(0)

4.6 Stupňování přídavných jmen vyskytujících se v pozici za slovesem

Jak jsme připomněli již v úvodu, přídavné jméno lze v běžném užití také stupňovat. V pořadí již X-tý syntaktický test bude proto spočívat ve stupňování přídavných jmen v konstrukcích V+Adj,

plus

parler bas (146) : *Parlez plus bas, le roi est là.* /GIDE André, *Saül*, 1903, p. 243

coûter cher (97) : *Quand c'est mieux, que ça coûte plus cher.* /CREVEL René, *La Mort difficile*, 1926, p. 198

payer cher (71) : *On paie plus cher une sottise qu'un crime.* /OLDENBOURG Zoé, *Les Cités charnelles ou l'histoire de Roger de Montbrun*, 1961, p. 405

voir clair (51) : *Mais tout simplement j' ai commencé d'y voir plus clair.* /BERNANOS Georges, *Lettres inédites*, 1906, p. 1727

vendre cher (49) : *Les cheveux rouges étaient à vil prix, les blonds se vendaient plus cher que les noirs.* /HÉLIAS Pierre Jakez, *Le Cheval d'Orgueil: mémoires d'un Breton du pays bigouden*, 1975, p. 325

se stupňovacím komparativem *plus* jsem se v omezené míře setkali i v následujících spojeních,

acheter plus cher (13), *valoir plus cher* (10), *jeter plus bas* (2), *voler plus bas* (2), *porter plus beau* (1), *sentir plus bon* (1), *couper plus court* (2), *rester plus court* (1)

moins

coûter cher (71): *Cela coûtera moins cher que la guerre civile.* / BERNANOS Georges, *Les Grands cimetières sous la lune*, 1937, p. 56

payer cher (28): *Il a cru faire une bonne affaire en le payant moins cher...* /SAND George, *Le Compagnon du Tour de France*, 1851, p. 181

peser lourd (21): *Tu pèses moins lourd que moi.* /BECKETT Samuel, *En attendant Godot*, 1952, p. 26

parler haut (16): *On me fait signe de parler moins haut.* /CÉLINE Louis-Ferdinand, *Mort à crédit*, 1936, p. 537

parler fort (14): *Le pompier lui fit un geste de la main pour lui demander de parler moins fort.* /GAVALDA Anna, *Ensemble, c'est tout*, 2004, p. 18

se sestupňovacím komparativem *moins* jsme se setkali v nižších počtech i v následujících spojeních,

vendre cher moins (9), *voir moins clair* (8), *valoir moins cher* (5), *taper moins fort* (4), *chanter moins haut* (3), *acheter moins cher* (3), *acheter moins cher* (3), *travailler moins dur* (3), *chanter moins haut* (3), *sentir moins bon* (2), *sentir moins mauvais* (2), *chanter moins faux* (1), *écrire*

moins fin (1), *rire moins fort* (1), *chausser moins grand* (1), *voir moins grand* (1), *mettre moins haut* (1), *voler moins haut* (1), *viser moins juste* (1), *ouvrir moins large* (1), *tourner moins rond* (1)

4.7 Existence a četnost výskytů antonymních výrazů stejné povahy

Stejným způsobem jsme testovali i výskyt antonymních výrazů,

parler bas (772) x *parler haut* (412): *Elle passa une partie de la nuit à délirer et à parler haut.* /HUGO Victor, *Les Misérables*, 1862 [1881], p. 159

sentir bon (683) x *sentir mauvais* (214): *Je crains seulement de sentir mauvais et que maman ne le remarque, si elle m'embrasse.* /RENARD Jules, *Poil de carotte*, 1894, p. 204

voler bas (45) x *voler haut* (32): *Cette fois, je pris un avion qui volait haut et vite.* /BEAUVOIR Simone de, *La force des choses*, 1963, p. 216

chanter juste (51) x *chanter faux* (99), *sonner juste* (27) x *sonner faux* (147), *jeter bas* (110) x *jeter haut* (3), *voler bas* (45) x *voler haut* (32), *porter beau* (74) x *porter laid* (1), *couper court* (753) x *couper long* (1), *tailler court* (14) x *tailler long* (6), *sonner creux* (72) x *sonner plein* (2), *croire dur* (88) x *croire mou* (1), *jouer faux* (24) x *jouer juste* (11), *sonner faux* (147) x *sonner juste* (27), *écrire fin* (3) x *écrire gros* (5), *écrire gros* (5) x *écrire fin* (3), *chanter haut* (10) x *chanter bas* (8), *penser haut* (4) x *penser bas* (3), *placer haut* (21) x *placer bas* (1), *raisonner juste* (73) x *raisonner faux* (6), *voir juste* (267) x *voir faux* (3), *voir noir* (28) x *voir blanc* (3)

4.8 Vázání slovesných konstrukcí typu V+Adj s předmětem přímým

Zatímco doposud jsme se při syntaktické analýze slovesných konstrukcí typu V+Adj zaměřovali ve výsledku v podstatě výlučně na funkci a postavení přídavného jména, předmětem následujícího testu bude schopnost těchto konstrukcí jako celku pojit se s předmětem přímým, tedy vlastnost charakteristická pro určitou skupinu sloves. Abychom tuto schopnost otestovali, vybrali jsme z našeho testovacího korpusu (viz bod X) celkem 57 konstrukcí obsahujících transitivní sloveso, respektive sloveso v transitivním užití,

jeter bas, *mettre bas*, *porter beau*, *tenir bon*, *servir chaud*, *acheter cher*, *payer cher*, *vendre cher*, *voir clair*, *écrire compliqué*, *couper court*, *habiller court*, *tailler court*, *trancher court*, *compter*

double, payer double, regarder droit, taper dru, cogner dur, taper dur, travailler dur, chanter faux, jouer faux, sonner faux, discuter ferme, tenir ferme, ciseler fin, écrire fin, hacher fin, taper fort, servir frais, ouvrir grand, écrire gros, chanter haut, mettre haut, placer haut, chanter juste, deviner juste, peser juste, sonner juste, tailler juste, viser juste, ouvrir large, ratisser large, hacher menu, trancher net, tuer net, aimer pareil, habiller pareil, creuser profond, couper ras, tondre ras, tourner rond

a provedli jsme analýzu jazykového korpusu Frantext, v jejímž rámci jsme vyhledali všechny případy, ve kterých se tyto konstrukce s předmětem přímým vyskytly. Ve výsledku jsme tak naše slovesné konstrukce opět na rozdělily na dvě skupiny, z nichž jedna se s předmětem přímým nepojí, zatímco ta druhá se s ním prokazatelně vázat může,

*Creon à son exemple a **jetté bas les armes**...*

***Jetant bas sa robe** de classe...*

*Car elle **porte beau corps saige**...*

*... **servir chaud sa fureur**, au lieu de la mettre en boîte dans mon journal.*

***J'achète cher un oeuf** frais, il est vieux, un beau fruit, il est vert ; une fille, elle est gâtée...*

*Je vois bien que je **payerai cher l'indifférence** dans laquelle j' ai vécu jusqu' ici.*

*Ils ne trafiquent point des dons de la nature ; nous **vendons cher les biens** qui nous ont peu coûté.*

*L'Ange a dû mourir de froid et d'ennui, sans **avoir vu clair un seul jour**.*

*... et pour **couper court cet article**, voici un raisonnement que je souhaite qui soit pesé*

*... pour **couper court à toutes ses prétentions**...*

*Il est avantageux de **tailler court les jeunes vignes**, afin qu' elles se fortifient.*

*... en conséquence, je fais **payer double les séances** que je donne dans mon lit...*

*... pour **trancher court toute cette dispute**...*

***Regardant droit les yeux** du maître...*

*Les femmes, effrayant le dandy qu' elles visent, **chantent faux des vers faux...***

*Mais il peut envahir la vie entière et **jouer faux toute la symphonie.***

*Le carillon sonnait **faux l' ouverture** de fra diavolo.*

***Tenez ferme la bride** à ce ravissement...*

*Elle **ouvrait grand ses yeux...***

*Pour preuve, il **ouvrit grand l' injecteur** qui râla...*

*... les trois femmes **chantent haut les louanges** de ma mère à moi.*

*Christ a dit : **mettez haut la chandelle** sur le support pour qu' elle donne lumière à tous !*

*Personne plus que moi n'est disposé à **placer haut ce peuple** unique...*

*... et **deviner juste leurs rêves** d' imbéciles...*

Výsledky této binární klasifikace, hovořící ze statistického hlediska výrazně ve prospěch druhé z výše uvedených skupin, naznačují, že přítomnost přídavného jména v pozici za slovesem nemá na schopnost tranzitivních sloves vyskytujících se ve slovesných konstrukcích typu V+Adj pojit se s předmětem přímým příliš dramatický vliv. Výsledky tohoto syntaktického testu tak v porovnání se všemi předchozími hovoří ve prospěch neustálenosti pravděpodobně nejsilněji.

4.9 Antepozice přídavných jmen vyskytujících se v pozici za slovesem (tzv. francouzský přívlastek)

V rámci tohoto testu se nám nepodařilo najít žádnou slovesnou konstrukci typu V+Adj, která by se vyznačovala antepozicí přídavného jména.

6. Závěr

Hlavním cílem naší práce bylo podrobnější zkoumání relativně frekventovaných slovesných konstrukcí typu V+Adj s přednostním zaměřením na v rodě a čísle neohebné tvary, které se vyskytují v pozici za slovesem a mají tendenci přejímat funkci příslovců. Naše analýza měla přinést v první řadě zjištění, zda lze ve výskytu těchto tvarů vysledovat určité zákonitosti, na základě nichž by je bylo možné určitým způsobem klasifikovat, tedy v souladu s jednou ze tří

výchozích hypotéz je zařadit mezi přídavná jména, příslovce, či naopak „definovat“ do značné míry svébytnou kategorii. Jako stěžejní kritérium naší klasifikace jsme přitom převzali (Štichauer) hledisko tzv. ustálenosti, respektive volnosti vztahu mezi jednotlivými složkami slovesných konstrukcí typu V+Adj, které nám mělo prostřednictvím celkem osmi převážně syntaktických testů pomoci určit, zda či do jaké míry jsou na sobě tyto složky nezávislé, respektive do jaké míry se chovají jako samostatné větné konstituenty. Výsledky naší analýzy nicméně poukazují na z hlediska ustálenost extrémní heterogenitu těchto neohebných tvarů přímo modifikujících sloveso, potažmo slovesných konstrukcí typu V+Adj jako celku a v důsledku toho obtížnost jejich jednotné klasifikace. Volnost vztahu mezi slovesem a přídavným jménem v konstrukcích V+Adj není nijak pravidelná, ale že se naopak pohybuje po relativně členité škále a liší se tak případ od případu. V krajních polohách se volnost tohoto vztahu projevuje buď tím, že jsou oba druhy příslovečného určení zcela zaměnitelné, tedy navzájem si konkurují a vztah má tak volnou povahu, či naopak tím, že zaměnitelné nejsou, konkurence zde tedy nevzniká a mezi jednotlivými složkami konstrukce panuje vztah ustálenosti. Jak naznačují někteří autoři (Štichauer, Tláskal), východiskem z této situace by mohla být podrobnější syntaktická analýza sloves vyskytujících se v konstrukcích V+Adj.

Seznam použité odborné literatury a internetových zdrojů

GREVISSE, Maurice (1993). *Le Bon Usage*, Paris: Duculot.

NOAILLY, Michèle (1999). *L'adjectif en français*, Paris: Ophrys.

HEINDRICH, Josef, Otomar RADINA a Jaromír TLÁSKAL (2001). *Francouzská mluvnice*, Plzeň: Fraus.

LE GOFFIC, Pierre (1993). *Grammaire de la Phrase Française*, Paris: Hachette.

GREVISSE, Maurice et André GOOSE (1989). *Nouvelle Grammaire Française*, Paris: Duculot.

GARDES-TAMINE, Joëlle (2006). *La Grammaire*, Paris: Armand Colin.

LAGANE, René, DUBOIS, Jean (1989), *La nouvelle grammaire du français*, Librairie Larousse

TLÁSKAL, Jaromír (2000). *La transposition en français contemporain: contribution à l'étude du problème*, Praha: Karolinum.

ŠTICHAUER, J. (2001). *Parler vrai, voyager léger : un essai de description syntaxique*. In: Études romanes de Brno 22

MOLINIER, Ch. (1992). *Sur la productivité adverbiale des adjectifs*. *Language Française*. Année 1992, Volume 96/Numéro 1, str. 65-73

www.frantext.fr

www.europresse.com

Příloha:

Dotazník č. 1

Marquez le degré de synonymie: Vous serez à chaque fois confronté à une phrase modèle (*pm*) suivie de deux variantes (*v1*, *v2*). Votre tâche consistera à juger respectivement leur rapport sémantique à la phrase modèle en cochant *Absolument synonymique* pour le rapport d'une synonymie absolue (vous jugez le sens des deux phrases tout à fait identique), *Plus ou moins synonymique* pour le rapport d'une synonymie approximative (vous jugez le sens des deux phrases plus ou moins identique) ou *Différent* pour le rapport d'une divergence distincte (vous jugez le sens des deux phrases différent).

pm: Les délégués ministériels des états membres se sont réunis pour *parler bref* de l'étendue des mesures à adopter.

v1: Les délégués ministériels des états membres se sont réunis pour *parler brièvement* de l'étendue des mesures à adopter.

Absolument synonymique Plus ou moins synonymique Différent

v2: Les délégués ministériels des états membres se sont réunis pour *parler avec brièveté* de l'étendue des mesures à adopter.

Absolument synonymique Plus ou moins synonymique Différent

pm: Les filles se sont séparées du groupe et elles ont commencé à *causer calme* dans le coin.

v1: Les filles se sont séparées du groupe et elles ont commencé à *causer calmement* dans le coin.

Absolument synonymique Plus ou moins synonymique Différent

v2: Les filles se sont séparées du groupe et elles ont commencé à *causer avec calme* dans le coin.

Absolument synonymique Plus ou moins synonymique Différent

pm: Sur la Côte d'Azur le soleil *cogne dur*.

v1: Sur la Côte d'Azur le soleil *cogne durement*.

Absolument synonymique Plus ou moins synonymique Différent

v2: Sur la Côte d'Azur le soleil *cogne avec dureté*.

Absolument synonymique Plus ou moins synonymique Différent

pm: Grâce aux nouvelles machines les moissonneurs *récoltent facile*.

v1: Grâce aux nouvelles machines les moissonneurs *récoltent facilement*.

Absolument synonymique Plus ou moins synonymique Différent

v2: Grâce aux nouvelles machines les moissonneurs *récoltent avec facilité*.

Absolument synonymique Plus ou moins synonymique Différent

pm: Les belles paroles risquent de *sonner faux*.

v1: Les belles paroles risquent de *sonner fausseté*.

Absolument synonymique Plus ou moins synonymique Différent

v2: Les belles paroles risquent de *sonner avec fausseté*.

Absolument synonymique Plus ou moins synonymique Différent

pm: L'équipe italien a du *batailler ferme* pour remporter son titre.

v1: L'équipe italien a du *batailler fermement* pour remporter son titre.

Absolument synonymique Plus ou moins synonymique Différent

v2: L'équipe italien a du *batailler avec fermeté* pour remporter son titre.

Absolument synonymique Plus ou moins synonymique Différent

pm: Grâce à sa souplesse la plume d'oiseau permet d'*écrire fin*.

--

v1: Grâce à sa souplesse la plume d'oiseau permet d'**écrire finement**.

Absolument synonymique Plus ou moins synonymique Différent

v2: Grâce à sa souplesse la plume d'oiseau permet d'**écrire avec finesse**.

Absolument synonymique Plus ou moins synonymique Différent

pm: Sans protection appropriée vous risquez de **taper fort** la piste.

v1: Sans protection appropriée vous risquez de **taper fortement** la piste.

Absolument synonymique Plus ou moins synonymique Différent

v2: Sans protection appropriée vous risquez de **taper avec force** la piste.

Absolument synonymique Plus ou moins synonymique Différent

pm: Nous devons **parler haut** à la place de ceux qui n'osent pas le faire.

v1: Nous devons **parler hautement** à la place de ceux qui n'osent pas le faire.

Absolument synonymique Plus ou moins synonymique Différent

v2: Nous devons **parler avec hauteur** à la place de ceux qui n'osent pas le faire.

Absolument synonymique Plus ou moins synonymique Différent

pm: **Investir intelligent** une fois permet d'en profiter pendant des années.

v1: **Investir intelligemment** une fois permet d'en profiter pendant des années.

Absolument synonymique Plus ou moins synonymique Différent

v2: **Investir avec intelligence** une fois permet d'en profiter pendant des années.

Absolument synonymique Plus ou moins synonymique Différent

pm: En matière de la primauté la Cour se gardera toujours de *trancher net*.

v1: En matière de la primauté la Cour se gardera toujours de *trancher nettement*.

Absolument synonymique Plus ou moins synonymique Différent

v2: En matière de la primauté la Cour se gardera toujours de *trancher avec netteté*.

Absolument synonymique Plus ou moins synonymique Différent

pm: Nous devons nous servir de la logique pour apprendre à *raisonner juste*.

v1: Nous devons nous servir de la logique pour apprendre à *raisonner justement*.

Absolument synonymique Plus ou moins synonymique Différent

v2: Nous devons nous servir de la logique pour apprendre à *raisonner avec justesse*.

Absolument synonymique Plus ou moins synonymique Différent

pm: Le stress peut *peser lourd* sur la santé mentale de l'adolescent.

v1: Le stress peut *peser lourdement* sur la santé mentale de l'adolescent.

Absolument synonymique Plus ou moins synonymique Différent

v2: Le stress peut *peser avec lourdeur* sur la santé mentale de l'adolescent.

Absolument synonymique Plus ou moins synonymique Différent

pm: La psychanalyse nous mène à *creuser profond* dans notre mémoire.

v1: La psychanalyse nous mène à *creuser profondement* dans notre mémoire.

Absolument synonymique Plus ou moins synonymique Différent

v2: La psychanalyse nous mène à *creuser avec profondeur* dans notre mémoire.

☐ Absolument synonymique	☐ Plus ou moins synonymique	☐ Différent
---	--	------------------------------------

pm: Pour maîtriser l'impact de notre activité sur l'environnement, il faut consommer moins et *produire propre*.

v1: Pour maîtriser l'impact de notre activité sur l'environnement, il faut consommer moins et *produire proprement*.

☐ Absolument synonymique	☐ Plus ou moins synonymique	☐ Différent
---	--	------------------------------------

v2: Pour maîtriser l'impact de notre activité sur l'environnement, il faut consommer moins et *produire en propreté*.

☐ Absolument synonymique	☐ Plus ou moins synonymique	☐ Différent
---	--	------------------------------------

pm: La boîte de vitesse automatique permet aux certains conducteurs de conduire serein.

v1: La boîte de vitesse automatique permet aux certains conducteurs de conduire sereinement.

☐ Absolument synonymique	☐ Plus ou moins synonymique	☐ Différent
---	--	------------------------------------

v2: La boîte de vitesse automatique permet aux certains conducteurs de conduire avec sérénité.

☐ Absolument synonymique	☐ Plus ou moins synonymique	☐ Différent
---	--	------------------------------------

pm: Même les grands écrivains peuvent être menés à *écrire simple*.

v1: Même les grands écrivains peuvent être menés à *écrire simplement*.

☐ Absolument synonymique	☐ Plus ou moins synonymique	☐ Différent
---	--	------------------------------------

v2: Même les grands écrivains peuvent être menés à *écrire avec simplicité*.

☐ Absolument synonymique	☐ Plus ou moins synonymique	☐ Différent
---	--	------------------------------------

Dotazník č. 2

Marquez l'acceptabilité des constructions verbales suivantes (cochez «**Oui**» pour acceptable, dans chaque case vous pouvez cocher plusieurs variantes/ou aucune si vous les jugez (in)acceptables):

Les délégués ministériels des états membres se sont réunis pour <i>parler bref</i> de l'étendue des mesures à adopter.	☐ Oui
Les délégués ministériels des états membres se sont réunis pour <i>parler brièvement</i> de l'étendue des mesures à adopter.	☐ Oui
Les délégués ministériels des états membres se sont réunis pour <i>parler avec brièveté</i> de l'étendue des mesures à adopter.	☐ Oui

Les filles se sont séparées du groupe et elles ont commencé à <i>causer calme</i> dans le coin.	☐ Oui
Les filles se sont séparées du groupe et elles ont commencé à <i>causer calmement</i> dans le coin.	☐ Oui
Les filles se sont séparées du groupe et elles ont commencé à <i>causer avec calme</i> dans le coin.	☐ Oui

Sur la Côte d'Azur le soleil <i>cogne dur</i> .	☐ Oui
Sur la Côte d'Azur le soleil <i>cogne durement</i> .	☐ Oui
Sur la Côte d'Azur le soleil <i>cogne avec dureté</i> .	☐ Oui

Grâce aux nouvelles machines les moissonneurs <i>récoltent facile</i> .	☐ Oui
Grâce aux nouvelles machines les moissonneurs <i>récoltent facilement</i> .	☐ Oui
Grâce aux nouvelles machines les moissonneurs <i>récoltent avec facilité</i> .	☐ Oui

Les belles paroles risquent de <i>sonner faux</i> .	☐ Oui
Les belles paroles risquent de <i>sonner faususement</i> .	☐ Oui
Les belles paroles risquent de <i>sonner avec fausseté</i> .	☐ Oui

L'équipe italien a dû <i>batailler ferme</i> pour remporter son titre.	☐ Oui
L'équipe italien a dû <i>batailler fermement</i> pour remporter son titre.	☐ Oui
L'équipe italien a dû <i>batailler avec fermeté</i> pour remporter son titre.	☐ Oui

Grâce à sa souplesse la plume d'oiseau permet d'écrire fin .	☐ Oui
Grâce à sa souplesse la plume d'oiseau permet d'écrire finement .	☐ Oui
Grâce à sa souplesse la plume d'oiseau permet d'écrire avec finesse .	☐ Oui

Sans protection appropriée vous risquez de <i>taper fort</i> la piste.	☐ Oui
Sans protection appropriée vous risquez de <i>taper fortement</i> la piste.	☐ Oui
Sans protection appropriée vous risquez de <i>taper avec force</i> la piste.	☐ Oui

Nous devons <i>parler haut</i> à la place de ceux qui n'osent pas le faire.	☐ Oui
Nous devons <i>parler hautement</i> à la place de ceux qui n'osent pas le faire.	☐ Oui
Nous devons <i>parler avec hauteur</i> à la place de ceux qui n'osent pas le faire.	☐ Oui

<i>Investir intelligent</i> une fois permet d'en profiter pendant des années.	☐ Oui
<i>Investir intelligemment</i> une fois permet d'en profiter pendant des années.	☐ Oui
<i>Investir avec intelligence</i> une fois permet d'en profiter pendant des années.	☐ Oui

En matière de la primauté la Cour se gardera toujours de <i>trancher net</i> .	☐ Oui
En matière de la primauté la Cour se gardera toujours de <i>trancher nettement</i> .	☐ Oui
En matière de la primauté la Cour se gardera toujours de <i>trancher avec netteté</i> .	☐ Oui

Nous devons nous servir de la logique pour apprendre à <i>raisonner juste</i> .	☐ Oui
Nous devons nous servir de la logique pour apprendre à <i>raisonner justement</i> .	☐ Oui
Nous devons nous servir de la logique pour apprendre à <i>raisonner avec justesse</i> .	☐ Oui

Le stress peut <i>peser lourd</i> sur la santé mentale de l'adolescent.	☐ Oui
Le stress peut <i>peser lourdement</i> sur la santé mentale de l'adolescent.	☐ Oui
Le stress peut <i>peser avec lourdeur</i> sur la santé mentale de l'adolescent.	☐ Oui

La psychanalyse nous mène à <i>creuser profond</i> dans notre mémoire.	☐ Oui
La psychanalyse nous mène à <i>creuser profondement</i> dans notre mémoire.	☐ Oui
La psychanalyse nous mène à <i>creuser avec profondeur</i> dans notre mémoire.	☐ Oui

Pour maîtriser l'impact de notre activité sur l'environnement, il faut consommer moins et <i>produire propre</i> .	☐ Oui
Pour maîtriser l'impact de notre activité sur l'environnement, il faut consommer moins et <i>produire proprement</i> .	☐ Oui
Pour maîtriser l'impact de notre activité sur l'environnement, il faut consommer moins et <i>produire en propreté</i> .	☐ Oui

La boîte de vitesse automatique permet aux certains conducteurs de <i>conduire serein</i> .	☐ Oui
La boîte de vitesse automatique permet aux certains conducteurs de <i>conduire sereinement</i> .	☐ Oui
La boîte de vitesse automatique permet aux certains conducteurs de <i>conduire avec sérénité</i> .	☐ Oui

Même les grands écrivains peuvent être menés à *écrire simple*. **Oui**

Même les grands écrivains peuvent être menés à *écrire simplement*. **Oui**

Même les grands écrivains peuvent être menés à *écrire avec simplicité*. **Oui**